

8 Ocak 2022 Cumartesi ◆ Sayı: 138

evrensel

ekmek ve gül

/EkmekveGül

posta@ekmekvegul.net

@ekmekvegul

/ekmekvegul

f

Basım

İÇİNDEKİLER

Sabırımız yüzde hiç, artık serde mücadele var.....3	Fulya Alikoç
İMES'te kadın işçi olmak.....5	Zenan Değirmenci
Yarı aç yarı tok, nereye kadar?.....6	Adile Doğan
100 TL'lik sutyeni 10 kuruşa yapanlar.....7	Ebru Yiğit-Kübra Laz
Aslı Börek'te işçinin tadı tuzu yok.....7	
Birleşik mücadele için temel olan işyeri çalışması.....8	Nuray Öztürk
Nuran prenses oldu(!) Ya diğerleri?.....9	Latife Kartal
Sağlıkçılar haklarına yan yana gelerek sahip çıkabilir.....9	Hülya Ulaşoğlu
Gücümüz emekçi kadınların birliğindedir.....10	Günseli Uğur
Beni elemenden azat eden ne oldu, anlatıyorum....10	Fatma Babat
Ataşehir Belediyesinde kadın işçiler servis hakkından vazgeçmiyor!.....10	
İÇİMİZDEN BİRİ.....11	Zenan Değirmenci
Geçim sıkıntısı kadınların sırtına nasıl biniyor?...12	
TARİH.....14	Müslime Karabatak
Kadın esnafa bir dokun bin ah işit.....15	Aliye Ceylan
Mülteci çocuklara kendi adlarını bile çok mu göreceğiz?.....16	
Sepette ped, yanımızda dayanışma var!.....16	Deniz Çetin
Verilen burs neye yetiyor ki?.....17	
'Duyduğumuz en küçük kaygı dahi politik'.....17	
Bize yalan söylemişler.....18	Kübra Yeter
'Ama kadının hiç mi suçu yok canım?.....19	Psikolog Aylin Akçay
Bu romantizm nerede satılıyor, gidek alak.....20	Fatma Koç
Evlilik hakkında 'diğer' her şey.....21	Sevil Aracı
Haksızlığı görenler, görmeyenler ve ses çıkaranlar.....22	Filiz Gür
Dengbejin mirası: Ez Gazin im.....22	Hazal Kara
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
Her yıl 250 bin kadını ölümden kurtaracak olanak var.....24	Selin Kurşun

"Fabrika patronu bizi ayırmıyor. Aynı ücrete aynı koşullara bizi mecbur ediyor. O korku duvarı yıkılmaya yakındır. Fırtınanın ayak sesleri geliyor. Biz o fırtınada kadın işçiler olarak en önde olacağız."

Dudullu OS-B'de bir tekstil firmasında çalışan işçi Selin'in sözleri bunlar. Kendi Kürt bir kadın işçi, her memleketten ve her milliyetten işçinin çalıştığı bir fabrikada çalışıyor ve aldığı asgari ücret asgari geçimine dahi yetmiyor. Aynı işi yaptığı ancak kayıt dışı çalıştığı için asgari ücretin çok daha azına çalışan mülteci, göçmen işçilere de sesleniyor Selin. İçin için biriken öfkeyi mücadeleye dönüştürme çağrısı yapıyor.

İşsizlik, çalışma hayatındaki ayrımcılık, eşitsizlik, baskı, mobbing, bakım yükü, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılması gibi artan hak ihlalleri, kadına yönelik şiddet, istismar, yoksulluk, cinsiyetçi nefret söylemleri ile geçti geçen yılımız. İktidarın bizlere yeni yıl sürprizi, ardi ardi gelen zamlar oldu. Adeta canımızla sınıyanıyoruz. Şimdi sırada bir de nafaka hakkımıza saldırılar var. 2021'e girmeden 6. Yargı Paketi ile kadınların nafaka hakkının "mağdur babalar" dayanak gösterilerek gasbedileceğinin işaretleri verilmişti. Kadınların boşanmasının gün geçtikçe zorlaştırıldığı, kadınların şiddet dolu evliliklere mahkum edileceği, boşanmadan zaten on kere düşünürken yüz kere düşünmek zorunda kalacağı koşullar devlet eliyle iyice kural haline getiriliyor. Kadınların ekonomik özgürlüklerini sağlayabilecekleri, yaşamlarını yeniden kurabilecekleri ücretsiz kreşler, güvenceli istihdam olanakları, sığınma evleri devlet tarafından sunulmazken kadınların nafaka hakkı iktidar tarafından saldırıya uğruyor. 2021 boyunca kurulan

Haydi fırtınanın en önüne

meclis komisyonlarında altı çizilen, üretilen politikalarla, kürsülerdeki söylemlerle ortaya koyduğu açık bir planı var iktidarın: Önemli olan var olan sistemin bekası! Bunun için kadınlara ne olduğunun hiçbir önemi yok! Ekonomik darboğaz, yetmeyen ücretler, üstüne hayat pahalılığı, işsizlik taş taş üstünde bırakmasa da kendi iktidarı ve sistemin bekası ayakta kalsın istiyor. Bizi bir fırtınaya atıp, biz fırtına bizi ne yöne götürürse oraya savrulurken "sabır göstermemizi, şükretmemizi" söylüyor. Hayır! Fırtına bizi nereye götürürse değil, biz nereye gitmek istiyorsak oraya gideceğiz! Varmak istediğimiz yer insanca bir hayat...

İnsanca hayat hayalimizi her vesileyle elimizden almak isteyenlerin ajandasındaki en yakın tehdit olan nafaka hakkına saldırı sadece nafaka hakkına saldırı değil. Aynı zamanda kadınların tüm medeni haklarına toptan yapılan bir saldırı. Bu ay ülkenin dört bir yanında ve her alanda haklarımızı savunmak ve daha fazlasını talep etmek için yan yana gelmeye, fırtınanın önüne geçmeye çağırıyoruz hepinizi.

2022'nin ilk sayısında da dergimizin sayfalarında pek çok farklı ilden, çok sayıda iş kolundan, iş yeri ve fabrikadan kadın işçiler "birlik ve mücadele" çağrısı yapıyor. Dur durak bilmeyen zamlar, kârları büyüyen sermaye karşısında daha

çok çalışmamıza rağmen çok daha yoksullaşmamız, kurşunları hesaplayışımız, en önemlisi de tüm bunları nasıl değiştireceğimizin tartışmalarını görüyoruz dergi sayfalarımızda. Kadın işçiler içinde buldukları ağır koşulları, işsizlik korkusunu, ayrımcılığı anlatırken birlik olmaz, örgütlenmezsek hiçbirinin değişmeyeceğini ortaya koyuyor. Özellikle kadın işçilerin iş yerlerinde maruz kaldığı tacize karşı ses çıkarılmasındaki engeller bizzat kadınların anlatımlarıyla dile getiriliyor.

"İnsanca yaşamak" ne demek? Nasıl ve neyle mümkün?" sorularına aradığımız cevabın değiştirme gücümüzü görmemizden geçtiğine dair tespitler yapıyor Fulya Alikoç anayazımızda.

Ve dergimizin kapağındaki iç ısıtan kadın dayanışması... Dergimizin kapağına çok yakışan "Kol kola kız kardeşlik" çalışması için Berivan Doğan'a çok teşekkür ediyoruz.

Kadına yönelik şiddete, kadın cinayetlerine, erkek egemen yargı kararlarına, kazanımlarımızın geriye götürülmesine karşı haklarımız ve hayatlarımız için 2022'de biz kadınları çok daha çetin bir mücadele bekliyor. Bu çetin mücadele daha umutlu olmamızın, daha çok dayanışma görmemiz ve göstermemizin en büyük dayanağı Ekmek ve Gül. Bu dayanağı güçlendirmek için sizleri hemen şimdi tüm sosyal medya hesaplarımızı ve sitemizi en yakınınızdaki kadınlarla paylaşmaya, sadece takipçi değil aynı zamanda yazar, muhabir, üye ve en önemlisi ayrılmaz bir parça olmaya davet ediyoruz.

2022 bizim yılımız olsun!

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Sunu görseli: Freepik- Kapak çizimi: Berivan Doğan

evrensel

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışleri Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ
İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62

Sabrimız yüzde hiç, artık serde mücadele var

“İnsanca yaşamak” ne demek? Nasıl ve neyle mümkün? Bu soruları birlikte sorup ortak cevap verenlerin hep beraber değiştirmek üzere harekete geçmesinin, bir sandığa zarf atıp hayatımızın değişmesini beklemekten daha gerçekçi olduğunu göstermemiz gerekiyor.

Fulya ALİKOÇ

Elektriğe yüzde 50 ila 125 arası, doğal gazda yüzde 25, sanayide yüzde 50 zam. Bir sabah TÜİK enflasyon açıklıyor, yıllık yüzde 36.08; Enflasyon Araştırma Grubu (ENAG) hesaplıyor yüzde 82.81. Öğlesinde Cumhurbaşkanı diyor ki, “İhracatta 225.4 milyar dolara ulaştık, rekor kırdık, artış yüzde 32.9”. Akşamında yine Cumhurbaşkanı diyor ki “Bu zor zamanlarda hepimize fedakârlıklar düşüyor”; memura yüzde 30.5, emekliye yüzde 25. Yüzde, yüzde, yüzde... Yüzdeler kovalıyor resmen bizi.

128 milyar dolar gibi, zaten büyüklüğünü aklımıza dahi sığdıramadığımız rezervler buharlaşıyor. Katrilyonlu katrilyarlı, bazen TL bazen dolar bazında yol, ulaşım, hastane, millet bahçesi türünden yatırım miktarları üstümüze boca ediliyor. Rakamlar, iktidar ve ana muhalefet arasında kurşun gibi sıkılıyor karşılıklı. Ortada biz, kulağımızda sayıların vızıltısı.

İçti boş bir sadaya indirgemiyoruz elbet tüm bunları. Zira insan, yazmazdan önce sayıyordu. Çetele tutmanın mazisi en az 40 bin yıl. Onca zamandır niceliği bilmenin, nicelik gözlemlemenin önemi değişmedi. Mesela 2021 yılında en az 280 kadının erkekler tarafından öldürüldüğünü biliyoruz, 217 kadının ölümünde de erkeklerin payının olduğundan şüphe ediyoruz. Bu sayılar; bir kadın olarak bu toplumda yaşam hakkını ne kadar tadabildiğimize dair önemli bir fikir veriyor. Sayılar elbet bize bir şey söylüyor.

ASGARI ÜCRET, ‘İŞÇİ SINIFI ÜCRETİ’

4 bin 253 lira. İktidar açıklarken “yüzde 50’lik bir oranla ülke tarihinin rekor asgari ücreti” diye bir sıfat iliş-tirdi bu rakama. Olağan seyrinde seyirlik de olsa bir pazarlığa tutuşulurdu her yılın son ayında. Asgari Ücret Tes-pit Komisyonunun bilmem kaçınıcı toplantısında şu kadar oran teklif edildi, işçi tarafı da şunu dedi, gibisinden haberler izlerdik. İş yerlerinde, esnaf kapılarında, kadınlar arası sohbetlerde “Bence şu kadar olacak”, “Yok ya o kadar bile yapmazlar”, “En az bu kadar

olması lazım ki yetsin” cümleleri uçuşurdu havada. Ama 2022 asgari ücretinin etrafında döviz kuruydu, enflasyonuydu der-ken o kadar çok sayısal rakip vardı ki, ülke tarihinin niceliğinden ziyade niteliği en çok tartışılan asgari ücreti oldu. Tarihsel bir önemi varsa burada.

Aralık 2021’de Türkiye’de 10 milyon kişi asgari ücrete (2 bin 825 lira civarı) çalışıyordu. Yani tüm ücretlilerin yüzde 57’si. 2022 asgari ücreti belirlendiğinde bu sayı birden iki katını aştı, oran yüzde 80’e vardı. Bu yıl başı itibarıyla her 5 çalışandan 4’ünün ücreti asgari ücret civarına çekilmiş, hepimiz asgaride eşitlenmiş olduk. Bazı sendikalar bu duruma “asgari ücret” yerine “ortalama ücret” demenin daha isabetli olduğuna dikkat çekiyor. Doğru, ama eksik. Asgari ücret artık her şeyden önce bir “işçi sınıfı ücreti.” Bu; Türkiye işçi sınıfını, sektör gözet-meksizin, kıdeme bakmaksızın tüm dünyaya emek gücünü en ucuza satan işçi sınıflarından biri yapıyor. İşte şişirilmiş ekonomik büyüme rakamlarının dayandığı gerçeklik bu: Emek gücümüz bu kadar ucuz olduğu için yüz milyar dolarlı ihracat rekorları açıklanabiliyor. Böylece, özünde birbirinin karşıtı olan iki rekor, “ihracat rekoru” ile “asgari ücret artış rekoru” aynı anda kırılmış oluyor.

ZAM: BİR HAYATTA KALMA MESELESİ

Emek gücünün fiyatını artırarak değerini düşürmek, kapitalist düzenin sihirbazlığı. Bu çelişkiyi hemen fark edecek kadar geçim zorluğuna şerbetli olan da var. “Reis yine yüzümüzü güldürdü” diyen de. Ama bu çelişki tüm sevinçleri kursağa çekiyor, orada tutsak ediyor. Döviz ya da çeyrek altın cinsinden her gün eriyen karşılığı bir yana, alınan ücret giderek daha az mal ve hizmetle değiş tokuş edilebiliyor. Enerjiye gelen zamlar, başta gıda olmak üzere tüm tüketim maddelerini ateşliyor. Bir memleket düşünün ki tüm emekçilerin zihni hesap makinesine dönmüş, tüm işçileri ekonomist olmuş, milyonlarca kadın tasarruf uzmanı. Ama kışlık konserve kurmak, yazdan sebze kurutmak, çorabın söküklerini dikip pantolona yama yapmak gibi kadınların hane içi karşılıksız emeğine dayanan geleneksel geçim yöntemlerinin pansuman olması mümkün değil. Yoksullaşma hızı çok yüksek.

Bakliyat, makarna, patates zamdan azade değil; et protein söyle dursun, karbonhidrat bile alım gücünü zorluyor. 10 kilo Afyon patatesi alabilmek için en az 4 saat çalışmak gerekiyor. O da bu yazının yazıldığı günün patates kuruyula. O 4 saatte dö-

külen ter, ağrıyan bel, yıpranan cilt, çürüyen diş, yaşlanan beyin... İşte iliklere kadar yaşanan gerçeklik! Elle tutulur, gözle görülür, acısı hissedilir. Bunca emek karşısında sermaye ise hiç olmadığı kadar muhayyel: Faiz, kur, teşvik, kredi, borç, spekülasyon, kripto para formunda... Mal ya da hizmet cinsinden, elle tutulur gözle görülür meta karşılığı olması mümkün olmayan koca koca kurgusal sayısal değerler. Ücretli emek ile sermaye arasındaki bu çelişkinin yüksek enflasyon şeklinde hissedildiği bir döneminden geçiyoruz. Enflasyonun hızı, bandın hızıyla yarışıyor. Paranın değeri düşüyor, metaların fiyatları yükseliyor, emek 10 kilo patates alabilmek için daha çok acı çekiyor. Geçim gündelik, sağlıklı olmak lüks; yaşamıyoruz, hayatta kalabiliyoruz. İşte tam da bu yüzden enerjiye ve tüketim maddelerine yapılan zamların geri alınması, ama bununla birlikte tüm ücretlere ek zam yapılması artık bir hayatta kalma meselesi.

YUMURTAYA ENFLASYON VEREN TEK ADAM YÖNETİMİ

İkilem basit: Sürünerek hayatta kalmak mı, insanca yaşamak mı? İlk seçenek her gün daha fazla yoksulluğa ve giderek açlığa adapte olma kabiliyeti gerektiriyor. Ancak sermayenin bizden çaldığı her şeyi daha çok emek harcayarak yerine koymanın, yoksullaşmayı telafi etmenin, fazla mesaiye kalmanın bir sınırı var. İnsan bedeni bu. Su içmek, yemek yemek, barınmak, giyinmek ve bir de dinlenmek istiyor. İnsan bedeni, insan gibi yaşamak istiyor. Yani aslında ortada bir ikilem yok, tek bir seçenek var: insanca yaşamak.

Bunun önündeki engelleri kaldırmak, yapılması gereken bu. Bir kere işçi sınıfının örgütlü gücüyle sınırlandırılmamış, dizginsiz bir sömürü var. Öyle ki, bugün yaşadığımız zam tsunamisi ve bu sağanak karşısında ücretlerin erimesi, pandemi tedbirleri adı altında İşsizlik Fonu'nun yağmalanmasını engelleyememenin, işsizlik korkusuyla ücretsiz izin ödeneğine, kısa çalışma ödeneğine gereken direnci gösterememenin bir sonucu. Ürettiğimiz tüm değerlere yatırım ve istihdam teşviki, vergi indirim, geçiş garantisi ve döviz spekülasyonu ile koyan tekelci kapitalistler var. Bu birikimi emekçiden alıp onlara aktaran bir devlet, yumurtaya enflasyon veren bir Tek Adam yönetimi var.

RAKAMLARA KILIÇ SALLAYAN MİLLET İTTİFAKI

Bunlar aşikâr olanlar. Oysa 'kendiliğindencilik' insanca yaşamının önündeki en sinsi tuzak. "Erdoğan gidecek, dertler bitecek" vaadiyle tüm irademizi sandığa atılmış tek bir oyla sınırlandırmaya çağıran, seçime

kadar uslu uslu durup sabretmemizi salık veren, bizi siyasetten uzaklaştıran bir siyasi seçenek. Emekçinin varını yoğunu, kadınların eşitlik özlemini, gençlerin gelecek hayallerini tek bir kupona yatırmalarını isteyen bir Millet İttifakı. İşçinin grev hakkını, öğrencinin boykot hakkını, kadının örgütlenme ve protesto hakkını kullanmasını teşvik etmek bir yana önemsizleştirilen, tepkiyi uyandıran bir muhalefet, yeldeğirmenine dönmüş yalan rakamlarla Don Kişot misali kavgaya ediyor, oyalanıyor ve oyalıyor. Velev ki TÜİK dürüst davranıp dese ki enflasyon yüzde 80, siyaseten anında boşa düşecek. Enflasyon rakamlarını çarpıtıp TÜİK'in kapısına dayanan Kemal Kılıçdaroğlu, partisinin iktidarda olduğu belediyelerde, mesela işçileri grevdeki Bakırköy Belediyesi'nde sefalet ücreti dayatmasına son vermek için adeta işçilerin oylarını peşinen rehin istiyor.

Tek Adam kurumlarına hakikati söyletmenin 'kendiliğinden' bir etki doğuracağı bir aşamada değiliz. AK Parti ve Erdoğan, 2015 yılından bu yana memleketi mütemedi bir düşük yoğunluklu seçim atmosferinde tutup en kazanabilir olduğunu ölçtüğü anlarda seçime gitti. Zira kan kaybetse de hâlâ seçimle kazanma kapasitesine güveniyordu. Bugünün ekonomik istikrarsızlığı bu kapasiteyi ölçmeyi zorlaştırdıkça hazırda tutulan baskı ve şiddet aygıtları güçlendiriliyor. Kötülük çoğu zaman alenen yapılmaz. Ama ayan beyan yapıldığında kötülüğün meşruiyet kazanarak norm olduğu yeni bir aşamaya geçilir. AK Parti bu aşamaya hazırlanırken, toplumun bu kötülüğü engelleyici gücünü seçime tahvil ederek uyandıran Millet İttifakı o güne gelinirse/gelindiğinde ne yapacak? Belli ki gidilip bir TÜSIAD kapısı çalınacak; siteler edilecek, temenniler dillendirilecek.

ARTIK BİRAZ DA MÜCADELE KONUŞALIM

Oysa bu soru dil bilgisel olarak gelecek zaman kipinde sorulsa da anlamı şimdiki zamanda. Evet, yoksulluk, baskı, şiddet, açlık tehlikesi, geleceksizlik, kaygı, depresyon. Ben bir tane daha söylerim, siz bin tanesini eklersiniz. Sorunların emekçiler tarafından önceliklendirilemediği bir dönem yaşıyoruz. "Hangi birini çözmek için adım atmalı?" sorusunun

kolay bir cevabı yok gibi görünüyor. Su bulanık, hava puslu gibi geliyor. Cevap kolay değil belki ama çok da karmaşık değil. İşçi, memur, doktor, avukat, sanatçı, öğrenci; bu yazıyı kim okuyorsa... Mücadele dediğin o kadar da metafizik, o kadar da uhrevi bir şey değil. Uzak bir ihtimal hiç değil.

Pandemide ölümüne çalıştırılan işçiler, ücret karşısında "ölümüne çalışma"yı meşrulaştıran, işçilere kulak tıkayıp patronları "sosyal ortak" olarak gören sendika ağalarını zorlayıp TİS taslaklarını yenilemeye başladıkça...

Salgında en büyük bedeli ödeyen sağlık emekçileri, sağcı-solcu yapay ayrımlarıyla biriken tepkiyi bölünen sendika merkezlerini hastane nöbetlerinde birleşmeye zorladıkça...

Memurlar, en ilerici örgütlerini TÜİK önünde "Rakamlar yalan, yoksulluk gerçek" şeklindeki çok haklı sloganın ötesine geçip tüm kamusal işyerlerinde güç biriktirmek için ilerlettikçe...

Akademisyenler, atanmış rektörlere karşı sadece kendi okulu için değil, tek bir üniversitede değil, demokrasi mücadelesini tüm üniversitelerden tüm memleketi genişletmeye meylettikçe...

İnşaat bolluğu içinde barınamayan üniversiteliler, açlıkla sınanan müzisyenler, sahnesini kapatan tiyatrocular grev çadırlarını ziyaret ettikçe...

Biz; kolluk-yargı-sosyal hizmet desteğinden yoksun bırakılarak ölümüne eve kapatılan kadınlar, komşu kapısını bu sefer önce hanedeki, sonra semtteki ve giderek tüm memleketteki şiddet cenderesini kırmak için çaldıkça, kadın grupları kurup derneklerde örgütlendikçe...

Mücadele dediğinin ne kadar yakın bir ihtimal olduğunu göreceğiz. İşte o zaman ölümcül bir Tek Adam iktidarı ile sırtından hallice bir burjuva muhalefet arasında sıkışıp kalmadığımızı ikna olacağız. "İnsanca yaşamak" ne demek? Nasıl ve neyle mümkün? Hangi araçlarla, hangi yöntemlerle kazanılabilir? Bu soruları birlikte sorup ortak cevap verenlerin hep beraber değiştirmek üzere harekete geçmesinin, ne zaman önümüze konacağını dahi kontrol edemediğimiz bir sandığa zarf atıp hayatımızın değişmesini beklemekten daha gerçekçi ve hatta daha mümkün olduğunu görmemiz ve göstermemiz gerekiyor.

Yüzdeler, milyarlar, kurlar; bir yerde bahsi geçen nicelikler bu denli arttıysa demek ki orada bir niteliksel dönüşüm meselesi var. Ya olanak halinde ya da olmakta, oluş halinde. Yani oluyor olmakta olan... Mücadeleye devam!

İMES'TE KADIN İŞÇİ OLMAK...

Taciz, fazla mesai, düşük ücret karşısında mücadele arayışı

Zenan DEĞİRMENCI
Ümraniye-İstanbul

Ümraniye Dudullu'da bulunan Metal Eşya Sanayiciler Sitesinde (İMES) 1050 civarında iş yeri ve atölyede, işçilerin yemek yedikleri lokantalarda, börekçi ve pastanelerde, iş yeri yemekhanelerinde, iş yeri sekreterliklerinde, muhasebe ve mali müşavirliklerde onlarca, yüzlerce kadın işçi çalışıyor. Aynı zamanda metal atölyesi ve orta büyüklükteki iş yerlerinde de çok sayıda kadın işçi var. Kadın işçilerin çalıştığı Mega Plast, Metal Teknik Döküm ve Roteks Motor'da ve bahsi geçen diğer iş yerlerinde çalışan kadın işçilerle konuştuk.

'METAL TOZ, KİMYASAL GAZ İÇİNDE ÇALIŞIYORUZ'

Sevilay Kantaş, 2 yıla yakındır buzdolabı üreten Roteks Motorda çalışıyor. Dökümhanenin ve motorların üretildiği iki bölümün daha önce aynı binada olduğunu, makinelerin, döküm kalıp matkaplarının sağır edici gürültüsünden, döküm ham maddelerinin tozlarından sağlıklarını yitirmek üzere olduklarını söylüyor. "5 yaşındaki çocuğumu bırakıp çalışıyorum. 1 yıl işsiz kaldım. Bu iş yeri yeniydi, işçi alıyordu. Balıklama atladım. Çalışma koşulları çok ağır. Koruyucu ekipman sıfır. Küçük metal parçaları, toz zerrecikleri yutuyoruz. Koruyucu ekipman isteyince 'İşine bak, çalış' diye bir de azar işitiyoruz. Bunu sona erdirecek bir sendika, bir örgüt, parti olmazsa vah halimize."

Sevilay OSB'de de İMES'te de kadın işçilerin tercih edildiğini anlatıyor; "Uysal, her dediğimizi yapar, zaten mecburlar deyip istedikleri gibi çalıştırıyorlar. Fazla mesai parasıyla ancak 3 bin lira geçiyor elime. Tacize, tehdide maruz kalıyoruz. Azıcık makyaj yap, biraz giydiğin elbiseler göze batsın iş yerinde de sokakta da otobüste de tacize uğramanın vesilesi yapıyor."

ASGARİ ÜCRET, AZARLANMA, HAKARET...

Aynı iş yerinde çalışan Sakine Erdem ise daha önce çalıştığı fabrikadan hem düşük ücret hem de tacizden dolayı ayrıldığını, aylarca iş bulmak için gezdiğini söylüyor. "Burayı bulunca sevinmiştim. Asgari ücretle işe başladım. Fazla mesai bordrolarımıza yansımıyor. SGK ve bir öğün yemeğin dışında hiçbir hakkımız yok. Çay paydosunda 2-3 dakika geçti diye yarım saat geç bırakıyorlar bizi. İşitmediğimiz azar hakaret kalmıyor. Genç kızların tamamı özellikle de göçmen, mülteci kadınlar taciz ediliyor. Sürekli tedirginiz. Sesimizi çıkarmayınca bu utanç verici çalışma koşullarına mahkûm oluruz. Uyanmazsak, mücadele edip birleşmezsek hiçbir hak elde edemeyiz. Kadın işçiler olarak birleşirsek inanın yapamayacağımız hiçbir şey yok."

YARI AÇIK CEZAEVİ KOŞULLARI

İMES C Blokta bulunan Mega Plast'ta 1 buçuk yıldır çalışan Gönül Yürekli, İMES'te hiçbir işyerinin 8 saate uymadığını, patronlar nasıl isterse öyle çalıştıklarını söyleyerek "İMES yarı açık cezaevi gibidir" diye tarif ediyor koşulları. "Küfür, argo konuşmalarının arasında gözleriyle taciz ediyorlar bizi. Geçim için, çocuklarımız okusun, bir kap yemek yesin diye katlanıyoruz. Zam teklifi edemiyoruz, bir hak istediğimize bizi pişman ediyorlar. Patronlar elinden gelse arabalarını bize yıkatacaklar. Lokantaya gidip yemek yerken tedirginlikle gidiyoruz. Baş kaldırmazsak, birleşmezsek inanın her geçen gün daha beter oluruz. Ama artık bıçak gırtlığımızda."

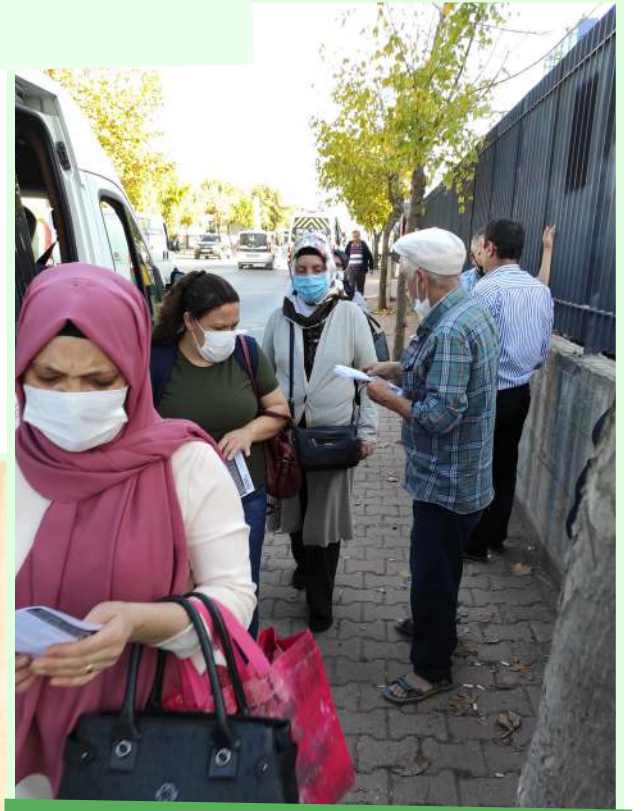
Aynı iş yerinde 1 yıldan fazladır çalışan Menekşe Bayramoğlu ise yorgunluğunu şöyle dile getiriyor: "5.30'da kalkıyorum, Kazım Karabekir'den buraya geliyorum. Yarı uykulu pis bakışlar arasında, gece karanlığında hele kış aylarında eve gitmek, trafikte kalmak ölüm gibi. Eve gidip bir çay içmeden, çocuğuma sarılmadan uyuyorum. Bu da hayat mı?"

Metal teknik dökümden Nurten Özkan ise, mülteci kadın işçilerle aynı iş yerinde çalışırken çok kötü şeylere tanık olduğunu, asgari ücretin altında çalıştırıldıklarını, yemeğe giderken göçmen kadınlara "sokak kadını" gibi davranıldığını anlatıyor, sinirleniyor. "Çelik tencere, metal eşya üretiminde çalışıyoruz, pas, kir, metal tozu yutmaktan,

kullandığımız lavabo ve tuvaletlerden, soyunma odalarından birçok bulaşıcı hastalığa yakalandık. İşçi sağlığı ve iş güvenliği tedbiri yok. Uyduruk maske ve elimizi yakan dezenfektanla bizi kandırıyorlar. Hepimiz asgari ücrette çalışıyoruz. Yeni asgari ücreti bize vermezler. Mülteci-yerli demeden bir dernekte, bir sendikada birleşip örgütlenmekten başka çaremiz yok."

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

YEMEKHANE İŞÇİSİNİN YEMEK YEMEYE ZAMANI YOK

İMES C blokta lokantada çalışan Zübeyde Yılmaz, sabah 7'den akşam 18.30'a kadar yemek yaptığını, bulaşık yıkadığını, kuruladığını, sürekli suyla iç içe olmaktan, cereyana maruz kalmaktan bel fitiği ve sistit olduğunu, doktora bile gidemediğini, idrar yolu enfeksiyonuna yakalandığını anlatıyor. 3 yıldır aynı işyerinde çalışmasına rağmen 3200 lira alıyor. "12 saat çalışıyorum. Mecburum. İşçi değil sanki köleyiz. İstedikleri kadar desinler 4 bin 250 lira oldu asgari ücret. Patron 'Bu parayı yatırırım ama 3 bin 500 liranın üstünü geri alırım' diyor. SGK primimizin yatırıldığından emin değiliz. İlkokula giden kızımı bırakıp sabahın köründe işe geliyorum, gecenin karanlığında zar zor eve dönüyorum. Bu vicdana sığar mı? Yorgunluktan dizimde, belimde derman yok. İş bulmak için çalmadığım kapı kalmadı. Burayı bile zor buldum. İşsizlik sopası bizim sırtımızda. Ne hak var ne hukuk. Bir çıkış yolu olmazsa, hükümet değişmezse, denetim olmazsa biz ölüp gideceğiz burada."

HER AN TACİZLE BURUN BURUNA

Aynı lokantada temizlik yapan, bulaşık yıkayan, yemek malzemelerini hazırlayan, çöp döken, iş yerlerine paket yemek servisi yapan Nevin Dikme ise en çok lokantada artan yemekleri ve ekmekleri paketleyip evine götürmekten üzüntü duyduğunu belirterek "İnsan yerine konulduğumuzu düşünmüyorum" diyor. Bir de yaşadığı tacizlere öfkeli: "Bize laf arasında eksik etek hitabını kullananlar var. Özel hizmetçi gibi muamele eden patronlar var, evli misin, dul musun, kaçta çalışıyorsun, benim oraya gel iyi maaş veririm yollu ifadelerle bize metres gibi davranan insanlara hizmet etmek çok dokunuyor bana. Sadece pazar izinliyiz. 0 gün de çocukların bakımı, ev temizliği derken dinlenmeden tekrar işe geliyoruz. Akrobamıza bile gidemiyoruz. İMES'te kadın işçi olmak akla karayı seçmektir. İnanın hayatımızdan bıkmış durumdayız. Antidepresan ilaçlarla duruyoruz."

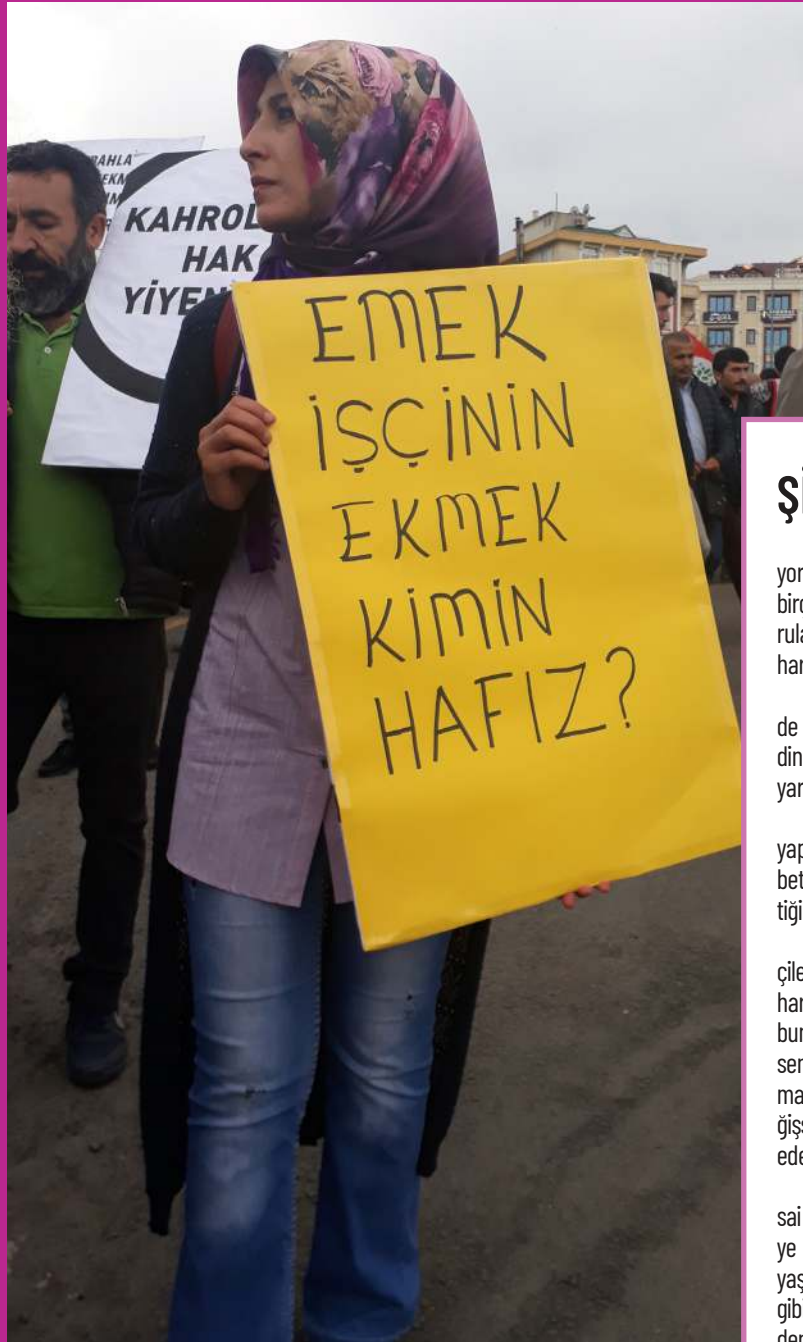
*İşçilerin isimleri değiştirilmiştir.

İŞÇİ SEMRA'NIN SORGULAMALARI

Yarı aç yarı tok, nereye kadar?

Metal işçisi Semra'nın evinde soba tütmüyor, evi de iş yeri de ısınmıyor... İzin yapmak, dinlenebilmek, esnek çalışmanın bunca yoğun olduğu yerde hayal. Çocuğuna ayıramadığı vakit ise kursağında bir düğüm...

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Adile DOĞAN
Tuzla-İstanbul

3 katlı, dışında sıvası bile olmayan bir binanın giriş katındaki zile basıyorum. Kapıyı açmak için koşar adımlarla gelenin bir çocuk olduğunu tahmin etmek zor değil. Soğuktan üşüyen ellerimizi ovuşturduğumuzu gören çocuk "Annem misafir geleceği için sobayı bugün erken yaktı" diyerek birazdan ısınacağımızın müjdesini veriyor. Annesi biraz mahcup, biraz da kızarak çocuğu çekip sıcak bir karşılamayla bizi buyur ediyor. İçeride yanan soba, kendini ısıtmaktan bile aciz. Yani neredeyse ev dışarıdan daha soğuk. Gece yağın yağmur kocasının iş yerinden getirdiği tahtaları ıslatmış. Islak tahtayı tutuşturmak da kolay olmamış. Aslında evin doğal gazlı olduğunu ama faturasıyla başa çıkamadıkları için eve sonradan bir baca kurduklarını söylüyor, eşinin çalıştığı yerden getirdiği çıkma kalas tahta ile ısınmaya çalışıyorlar. Semra, sobayla evi ısıtamayacağını anlayınca "O zaman kombiyi açayım" diyor. Sırf benim için kombiyi açmasına izin vermiyorum.

'NE İŞTE NE EVDE ISINABİLİYORUZ'

Semra'yla bir işçi durağında servis beklerken tanıştık. Ayak üstü yaptığımız sohbet, yaşadığımız sorunların aynı olduğunu fark etmiş ve yeniden görüşebilmek için telefon numaralarımızı birbirimize vermiştik. Sem-

ŞİMDİ İŞÇİ SEMRA NE YAPSIN?

SEMRA'ya "Fabrikada kaç kişisiniz? Bunları bir tek sen mi yaşıyorsun?" diye soruyorum. "Fabrikada 700'e yakın işçi var. Biliyorum birçok işçi kadın da benim gibi" yanıtını veriyor. Devam ediyorum sorularına, "O zaman neden daha iyi şartlarda yaşamak için birlikte hareket etmiyorsunuz?"

"Hiışışt", "Bunlar sakıncalı şeyler. Allah korusun bu ortamda bir de işsiz mi kalalım" diyor hemen. "Ama" diyorum, "Sen az önce kendin söyledin hiçbir şeye yetemiyordun diye. Bu kadar çalışıp yarı aç yarı tok nasıl olacak?"

Semra, "Ama kime güveneyim" diyor. "Bizim fabrikada bir şey yapmaya kalkışsak hemen yukarıya bildiriyorlar" diye ekliyor. Sohbet ilerledikçe hep böyle olmadığını birçok fabrikada işçilerin birleştiğinde neler başarabildiğini konuşuyoruz.

Semra, ev ve iş arasında sıkışıp kalmanın, esnek çalışmanın işçilerin hayatlarında nelere mal olduğunun en somut örneği. Birlikte hareket etme fikri aslında Semra'nın kulağına çok hoş geliyor. "Ama buna da bir zaman lazım. Kafamızı önümüze eğip çalışıyoruz, kimsenin kimseden haberi olmuyor. Belki de birbirimizden haberdar olmayalım diye bu kadar çok çalıştırılıyor. Tek bildiğim şey; evet, değişsin istiyorum. Çünkü ne kendim mutluyum ne de ailemi mutlu edebiliyorum" diyor. Uzayıp gidiyor sohbetimiz...

Pandemiyi fırsat bilen patronlar, işçileri esnek çalışma, fazla mesai ve işten atmakla tehdit ediyor ve bunları bir kural haline getirmeye çalışıyorlar. Ama sürekli açlıkla sınıanan işçiler bu durumu kendi yaşadıkları somut sorunlarla birlikte her fırsatta sorguluyor. Semra gibi. Bu sorgulamanın örgütlü bir güce dönüşmesi noktasında kendi deneyiminden henüz faydalanamamanın eksikliğini yaşıyor işçiler...

ra'yı ziyaret etmek için aradığımda gece vardiyasından çıktığını öğrenince, "Ya sen uyursun, gelmesem mi?" dediğimde "Yok be canım, ne uyuması, çocuğu okula göndereceğim, sonra temizlik, bulaşık derken iki saat uyuysam öper başıma koyarım" demişti.

Demlediği çayı, tepsiye koyduğu iki yumurtayı, ekmeği ve zeytini tam sobanın yanına kurup oturuyoruz. Semra "İşte halimiz bu" diye başlıyor anlatmaya. Bir metal fabrikasında günde 12 saat çalışıyor, korona salgının başından bugüne kadar toplasan beş pazar ya evde kalmış ya da kalmamış. "Doğrusu bu işe sırf mesaisi var diye girdim. Ama nereden bilebilirdim bu kadar kısa sürede yıpranacağımı. 1 buçuk yıldır bu fabrikadayım, tatil yapmayı bir kenara bırak, bir akşam eve erken gelsem ne mutlu bana. İşimiz çok ağır, benim çalıştığım bölüm bu evden bile soğuk. Eşim de tersanede çalışıyor, o da genelde açıkta çalıştığı için çok hasta oluyor. Bir ayda 5 gün işe gidemediğinde hiçbir şeye para yetiştiremiyoruz. Çalıştığım için çocuğu servise vermem lazım onu bile yapamıyorum. 9 yaşındaki çocuk bu ortama tek başına yürüyerek gidiyor okula. Biz ne işte ne de evde ısınabilen bir aileyiz. Düşünüyoruz, daha nasıl fazla çalışır ve daha fazla nasıl kısırsız bir şeylerden diye. Ama hiçbir şeye yetmeyince kendi kendime soruyorum; 'Ne için çalışıyorum?' diye. Karnımız doymuyor, evimizi ısıtamıyoruz, çocuğumu servise veremiyorum."

ÇOCUĞUN GÖNLÜNÜ BORÇ İLE YAPMAK...

Yakın zamanda çocuğuyla arasında geçen bir olayı anlatmaya başlıyor. "4 ay hiç izin yapmadan çalıştım, artık çocuğum, kocanın yüzünü bile görmüyordum. Bir vardiya dönüşünde çocuk isyan etti. Onunla ilgilenmemi istedi. Ağlayınca dayanamadım, ne yapmak istediğini sordum. 'Beni sinemaya götür' dedi. Ben de sinemaya götürmek isterim ama ne zamanım var ne de param. Bir hesap yapınca sadece çocuk için 100 lira almam lazım. O ay aldığım maaş zaten 5 gün içinde eriyip gitti. Üstelik çok da yorgundum ama çocuğa verdiğim sözü tutmak zorundaydım. Çünkü artık annesinin bir yalancı olduğunu düşünmeye başlayacaktı" diyor.

Üst katta oturan akrabasından 100 lira borç alıp yorgun bitkin bir halde çocuğunu mutlu etmek için sinemanın yolunu tutmuşlar. Semra'ya dinlenmek o gün de nasip olmamış ama çocuğun mutluluğu daha önemliymiş. İzleyecekleri filmin biletini almış ve sinema salonunda yerlerine oturmuşlar. Salondaki sıcacık klimanın altında daha reklamların ilk 5 dakikasında Semra mayışmaya başlamış. "İnan ki çok zorladım gözlerimi açık tutmak için ama uyumuşum. Film bittiğinde uyandım. Çok öfkeliydim, 'Ya anne sen bir de horladın' diye bana trip attı. Bir şartla affedeceğini söyledi; bir hamburger daha yerse..."

100 TL'lik sutyeni 10 kuruşa yapanlar

Parça başı işle her hane neredeyse dumanı tüten bir fabrikaya dönüşüyor. Kocaeli'de tekstil atölyelerine parça başı çalışan kadınlar 10 kuruşa 100 liralık sutyen yapıyor...

Ebru YİĞİT
Kübra LAZ
Kocaeli

Dışarıda en az 100 lira ödediğimiz bir sutyenin, sutyen halini alması, ip-lerinin kesilmesi, bağlarının yapılması gibi işler için parça başı iş yapan kadınlara tane başı sadece 10 kuruş verildiğini biliyor muydunuz?

Mahallemizdeki ev kadınları bazı tekstil atölyelerinden bu şekilde parça başı dediğimiz işler alıyorlar eve, "Zaten evdeyim bir şekilde yaparım, ev ekonomisine 10 kuruş da olsa destek olurum" diye düşünerek. Bazı kadınlar çalışıyor olmasına rağmen geçinemediğinden evde de bu işi yapıyor evin işle-

rinden kalan dinleneceği zamanda ek iş olarak.

Bu işi yapan kadınlar, genelde birbirlerine haber vererek kendi içlerinde bir ağ oluşturmuşlar. Tekstil atölyesinden birisi iş alıyorsa muhakkak başka bir kadın arkadaşının ismini de veriyor ki üç beş de olsa bütçelerine bir gelir olsun. Kadınlar kendi içlerinde bir dayanışma ağını parça başı iş üzerinden kurmuş durumda yani.

GÜNDE ANCAK 20 LİRA KAZANÇ

Yakınlarda bulunan atölyelere gidip çalışsalar en azından sigortaları olacağını, asgari ücret tam ödenmese bile şimdi eline geçenden fazla alacağını biliyor Sevgi, "Ama evdeki çocukları bırakabileceğim birisi yokken ancak bunu yap-

bilirim" diyor.

Narin ise 38 yaşında, küçük çocuğu olduğundan çalışmadığını, uygun bir iş de bulamadığını, böyle bir şey yapmadan da geçemediğini söylüyor. Günde en fazla 20 liralık iş çıkarabildiğini belirtiyor. "Evin işi, çocuklar olunca fazla yapamıyorsun tabii ama iş alınca herkes, çocuklar bile yardım ediyor. Bir tane bir tanedir diyorum."

10 KURUŞTAN OLMA KORKUSU

Tane başı 10 kuruşun çok düşük olduğunu söylediğimizde ise başka çaresi olmadığını söylüyor. Böyle bir işi kaybetmekten bile kaygılanıyor. Olur da şikâyet ettiği duyulursa tekstilden bir daha iş alamamaktan korktuğunu söylüyor. Daha önce işleri aldığı kişiye 10 ku-

ruşun düşük olduğunu söylemiş, "İster yaparsın ister yapmazsın, sadece bu parayı veririm" demesi çaresiz hissettirmiş onu. Aynı işi yapan karşı komşusu da "Bu ücret az değil mi?" sorusuna Narin gibi cevap veriyor. Kadınlar iş olduğunda birbirlerini haberdar edip dayanışma gösterirken, bu iş için aldıkları parayı yükseltmek için birleşmenin zor olduğunu düşünüyorlar. "Biz ikimiz karşı çıkarsak bu para çok az diye, bize işi vermekten vazgeçer. Çünkü bir sürü kadın az da olsa bunu kabul etmek zorunda, adamlar da bize 'Beğenmiyorsanız başkasına yaptırırız' diyor. Mecbur kabul etmek durumunda kalıyoruz" diye açıklıyor durumu.

Görüyoruz ki, dayanışma yalnızca iş bulurken değil, talep ettiklerini gerçekleştirmek için de vazgeçilmez...

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Aslı Börek'te işçinin tadı tuzu yok

'Simidi yapanlar her gün simit alamıyor'

GIDA sektöründe önemli bir yeri olan Aslı Börek'te çalışan bir kadın işçiyim. Salgın hayatımızı tehdit ettiği son iki yılda gece gündüz çalıştık. Çok fazla mesaiye kaldık. Son asgari ücret açıklanmaya kadar ücretlerimizde bir iyileşme olmadı. 2 bin 824 liranın üzerine 300 lira daha eklendi, o kadar. Sağlığımız hiçe sayılarak aynı biçimde servislere bindik, basit önlemlerle güya sağlığımız korundu. Yeni işe girenleri de eski çalışan bizleri de "Sen simit ustası, sen pasta ustası, sen börek ustası olmak ister misin?" denilerek bizi hep fazla çalışmaya zorladılar, ağır sömürüye tabi tuttular. En ufak bir itiraz, hak savunmamız karşısında da bize kapı işaret edildi. Bunca yokluk, işsizlik varken bu işi kaybetmeyelim diye hep suskun kaldık. Bazı arkadaşlarımızın gerek-

çe gösterilmeden çıkarıldığına tanık olmak, işsizlik korkusu yaratıldı fabrikada. Öyle ki bizim psikolojimizi ölçerek çeşitli denemeler yaptılar üzerimizde. Bu mobbing değil de nedir? Yeni işe aldıkları işçileri "şükürcü ve kaderci" bakış açlarına göre aldılar. Bunlar şükreder, biz ne dersek yaparlar mantığı Dudullu OSB'de hâkim hale geldi. Sabıka kayıt örneklerini polise havale edecek kadar ileri gittiler. Biz Avrupa ülkeleri ve Orta Doğu ülkelerine unlu mamul ürünler ihraç eden bir fabrikanın işçileriyiz. Tıpkı LCW, Beymen, KİP gibi tekstil markalarında çalışan işçilerin ücretleri bir gömlek alacak kadar bile yokken, bizim de simit 3 buçuk lira, bir porsiyon börek 20-25 lira olunca bunları bile alıp yeme lüksümüz olmuyor. Bu durum biz üreten kadın işçilerin zoruna gidiyor. Bi-

Fotoğraf: DHA

zimki karın tokluğuna çalışmak bile değil. Artık bize verilen simidi, böreği alıp çocuklarımız yesin, katık olsun diye eve götürüyoruz.

Bizim sektör çok önemlidir. Bir ülkenin gıda ihtiyacı hayattır. Biz var ediyoruz ama biz açlıkla terbiye ediliyoruz. Bizim için tek çıkış yolu var, örgütlenmek. Örgütlenmezsek inanın şubat ayında verilecek 4 bin 250 liralık asgari ücretten kesinti yaparak bize belki de 500 lira zam verecekler sadece. Zaten birçok fabrika, işyeri patronu "Paranızı bankada vereceğiz, üstünü bize getireceksiniz" diyorlar. Bu vicdansızlık karşısında bir araya gelip hak aramazsak hep kaybeden biz

olmaya devam ederiz. Sırtımızdan milyar dolarları, kısa çalışma ödeneklerinden, teşvik primlerinden vurgun vuran patronlar kazanacak, biz ise sürüneceğiz. Buna sessiz kalamayız. Aslı Börek işçileri bunun farkında. Sömürüde sınırın olmadığını da farkında. Çocuklarımızın geleceği için bu sömürü çarkına karşı tek vücut olmamız lazım. Simidi, pastayı, böreği, galetayı, peksimeti üreten bizler bunları yemeyecek durumda gelmişsek daha ne duracağız? Sönen kadınların hayatı olmasın. Sömürü çarkının sonu olsun istiyoruz.

Aslı Börek işçisi bir kadın
Ümraniye / İSTANBUL

Birleşik mücadele için temel olan işyeri çalışması

‘Önemli olan her işyerini kendi özgünlüğü içinde ele almak ve meslek, kadro, unvan, sendika, siyasal görüş ayrımı yapmadan en geniş emekçi kitlesini bir araya getirmek...’

Nuray ÖZTÜRK
İzmir

2021’in son aylarında geçim derdi, baskılar, hak gasplarına karşı tepkilerin en güçlü yansıdığı alanlardan biri çalışanların yüzde 65’ini kadınların oluşturduğu sağlık alanı oldu.

Emekliliğe yansıyan temel ücret talepleri görmezden gelinen sağlık emekçilerinin pandemide daha da biriken öfkesi, aralık ayında gündeme getirilen ayrımcı ek zam düzenlemesi karşısında, işyeri açıklamaları, iş bırakmalar şeklinde karşılık buldu. Grev kararının İzmir’de belli başlı hastanelerde güçlü bir şekilde hayata geçirilmesinde ön safta rol alan sağlık emekçisi kadınlarla eylemlerin nasıl örgütlendiğini, karşılaştıkları zorlukları ve bunları nasıl aştıklarını konuştuk.

AYRIŞMANIN ÖNÜNE DAYANIŞMAYLA GEÇTİK

Çiğli Eğitim ve Araştırma Hastanesinden Başak Edge Gürkan, kapsayıcı bir işyeri çalışmasının ortak hareketi sağlanmasındaki etkisine işaret etti: “Bizim işyerinde işçi sendikaları yok, kamu emekçileri sendikalarının ortaklığında eylemler yapıldı. 3 Aralık’ta hızla eylem kararı aldık ve bir süredir alanda örgütlü diğer sendikaların temsilcilikleri ile ortak iş yapma kültürümüz olduğundan eylem kararı birkaç saat içinde diğer sendikalarca da sahiplenildi.

Ancak yetkili-yandaş sendika Sağlık-Sen, diğer sendikalarla yan yana görünmemek adına aynı gün bir saat önce açıklama yaptı. Buna rağmen birleşmeyi engelleyemedi. Çünkü hem SES hem de Sağlık Sen üyeleri her iki eyleme de katılım gösterdi. Yani tabandaki dayanışmayla ayrışmanın önüne geçtik. Bu dayanışma kapsayıcı bir işyeri çalışması ve süregelen ilişkilerimizle olabildi.”

TABAN BİRLEŞMEYE ZORLADI

Hastane bahçesinde alkışlı yürüyüş, yol kesme gibi eylemlerin gerçekleştiği Dr. Suat Seren Göğüs Hastanesi’nden Vildan Akçakaya İnan’ın aktardıkları da işyerlerindeki birlik isteğinin göstergesi: “Bizim işyerinde 15 Aralık dışında sendikaların ortak eylemi olmadı ama tabanda birleşme sağlandı. Ayrı ayrı yapı-

Fotoğraf: Hilal Tok/Ekmek ve Gül

Fotoğraf: Evrensel

lan eylemlere diğer sendikaların üyeleri de katıldı. Türk Sağlık Sen temsilcileri ile yaptığımız görüşmelerde ‘şubeden ortaklaşma kararı alınmadan ortaklaşamayacakları’ cevabını aldık. Yani aslında birleşmeyi zorlaştıran sendika merkezlerinin tutumu ve kararın merkezden alınması beklentisi oldu. Buna rağmen tabandaki emekçiler eylemleri birlikte yaptı ve neden ayrı yapıyorsunuz diye sendika yönetimlerini birleşmeye zorladı. Aralıkta yapılan eylemlerin açığa çıkarıldığı gerçek bu bence...”

15 Aralık’ta hemen tüm polikliniklerde iş bırakıldığını söyleyen Vildan, “SES ve Tabip Odası olarak başhekimlik önünde toplanarak hastane bahçesinde sloganlar atarak yürüdük. Eşrefpaşa Belediye Hastanesi’nden yürüyüş yapan sağlık çalışanları ile birleşerek Tepecik Eğitim Araştırma Hastanesi’ndeki basın

açıklamasına katılmak üzere sloganlarla yolu trafiğe kapatarak yürüdük. Ancak bu eyleme diğer sendika üyelerinin katılımını sağlayamadık. Çünkü merkezi açıklamalar bunun önüne geçti” dedi.

BİRLEŞİK MÜCADELE ÇABA GEREKTİRİR

“Bizim hastanede birleşik bir eylem örgütlemek daha kolay oldu” diyen Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi’nden Günseli Uğur, bunun nedenini şöyle açıkladı: “Birleşik mücadele uzun soluklu bir çabayla işyerinde bir çalışma yürütmeyi gerektirir. 2006 yılında işçiler sendikalaştıkları için işten atıldığında SES işçilerin yanında oldu. 1 Mayıslar, 8 Martlar beraber kutlanmaya başlandı. 10 yıl önce sağlıkta dönüşüm uygulamalarına karşı yürütülen protestolarda DEÜ Sağlık Çalışanları Meclisi oluşmasıyla güçlendi birlikteliğimiz. Haziran 2019’da pandemi koşullarında karşılaştığımız

zorluklar ve uğradığımız hak gaspları nedeniyle tepkiler yükselirken SES işyeri temsilciliğinin çağrısıyla 11 sendika ve meslek örgütünün bir araya geldiği bir platforma dönüştü meclis. Hatta bu örnek oluşum il sağlık platformunun oluşmasını tetikledi. Bu nedenle, ‘Sağlık ekip işidir’ şiarıyla bir araya gelen örgütler için bu ortaklığı yakalamak zor olmadı.”

İŞYERİ ÖZGÜNLÜKLERİ DİKKATE ALINMALI

Her işyerini kendi özgünlüğü içinde ele almak; meslek, kadro, unvan, sendika, siyasal görüş ayrımı yapmadan en geniş emekçi kitlesini bir araya getirecek bir işyeri çalışması örnek... Sağlık emekçisi kadınların da dediği gibi, bu yapıldığında, karşılaşılan güçlükler dayanışmayla alt edilebiliyor.

Nuran prenses oldu(!) Ya diğerleri?

Latife KARTAL
Eskişehir

Nuran'ı hatırlarsınız. Hani, günde 8 saatten fazla çalışmak zorunda kalma- yacağı bir işte çalışmak istediği için iş başvurularında "Yaşın kaç olmuş bir de prensesler gibi 8 saatlik iş mi arıyorsun?" tepkilerine maruz kalan işçi kadın.

Nuran aradığı işi buldu. Zorunlu mesai yok, dönüşümlü 3 vardiya şeklinde çalışmaya devam ediyor. İşe yeni girdiği için bir araya geldiğimizde en çok merak ettiğimiz, ilk sorduğumuz şey de Nuran'ın yeni işi oluyor tabii. Çok memnun yeni işinden, o kadar ki arkadaşlarına da öneriyor yeni iş yerini. "10 dakika çay molası, yarım saat öğle yemeği molası var. Molalara 3 grup olarak çıkılıyor, istediğin grupla çıkabiliyorsun. İstedğin zaman tuvalete de gidebiliyorsun! Düşünsene; 'Kaç ke-re tuvalete gittin, kaç dakika kaldın?' diye üzerine dikilen gözler yok!" diyerek memnuniyetini temellendiriyor Nuran. Yıllardır çok farklı sektörlerde, çok farklı yerlerde işçi olarak çalışan Çiğdem dayanamıyor sohbetimize katılıyor bu noktada. "Ya

Fotoğraf: Freepik

çok yakın zamana kadar çay molaları her yerde 15 dakika, yemek molaları 1 saattir. Pandemiye de bahane edip kırptıkça kırptılar molalarımızı. Ne memnun olacaksın ya!" diye çıkıyor Nuran'a. Mevcut koşullarda istediğin zaman tuvalete gidebilmenin bile nasıl bir lüks hale getirildiğini anlatıyor Nuran da: "Düşün işte bu kadarlık şeye razıyız, ölümü gösteriyorlar sıtmaya razı oluyoruz."

Bahar da yanımızda... Çocuk bakıyor o da 3 yıldır. Birkaç ay sonra işi bırakacak, üzülyor ayrılacağı için. Liseyi bitirdikten sonra hep çalışmak zorunda kalmış Bahar. Babası, "Artık yeter benim sana baktığım, kendi geçimini kendin sağlayacaksın" dediğinden beri ana okullarında, marketlerde, çeşitli işlerde çalışmış. Bir yandan çalışırken bir yandan da üniversite sınavına girmiş, 2 yıllık çocuk gelişimi bölümünü okumuş. Çok emek vermiş bölümünü bitirmek için. O yüzden kendi işini yapmak, hatta dikey geçiş sınavına girip 4 yıllık okumak istiyor. Fabrikada çalışmayı düşünmez mi acaba diye merak ediyoruz, "Ben çok iyi niyetliyim, safım hatıra biraz, çok ezilirim fabrikada diye korkuyorum. Cesaret edemiyorum" diyor. Söz cesarete gelince Çiğdem giriyor yine söze, daha 19 yaşındayken eşi askere gidince 3 aylık çocuğuyla na-

sıl yalnız kaldığını, çalışmak zorunda olunca otobüslerde hostesliğe başladığını anlatıyor: "Otobüslerde kadın olarak hosteslik yapmak şoförün, yolcuların taczini kabul etmek demekmiş meğerse. İş seçme durumum, işi bırakma durumum yok ki mecburum çalışmaya. Neyse ki otogar ahalisi sevdi beni, tek başıma ayakta kalmaya çalıştığım için çok desteklediler beni. 'Küçük anne' diyorlardı bana, koruyorlardı, yine de çok korkuyordum, çok şey yaşadım ama çalışıyordum işte" diyerek cesaret vermeye çalışıyor Bahar'a.

EN TEMEL HAKLARIMIZ BİLE LÜKSLEŞMİŞKEN...

Sohbetimiz uzadıkça uzuyor, ne anlatacaklarımız bitiyor ne birbirimizin yaralarını sarma çabamız. Birimizin bıraktığı yerden diğerimiz alıyor sözü. Kadın, erkek işçilerin uğruna 8 Martları, 1 Mayısları yarattığı 150 yıl evvelinin "8 saat çalışma, 8 saat dinlenme, 8 saat canımız ne isterse" talebi bile fazla görülüyor gelinen noktada, konuşmayalım da ne yapalım?

Bir yandan da hayat zorluyor, evde bekleyen bir sürü iş, ilgilenilmesi gereken aile bireyleri bekliyor. Haftanın iş yorgunluğunun üzerine bir de ev işleri yapılacak daha. Kendimiz için çaldığımız bu birkaç saat iyi geliyor hepimize. Bu bile lüks ama zorlayacağız şartlarımızı, hem daha Bahar'a iş bulmamız lazım, bu yana gelişerimizin ne kadar çok şey değiştirebileceğini anlatacağımız bir sürü kadın var daha, işimiz çok... Peki ya ev işleri? "Amaannn çektim kapıyı çıktım, bırak kalsın pislik içinde" kahkahalarımız eşlik ediyor vedalaşmamıza.

Sağlıkçılar haklarına yan yana gelerek sahip çıkabilir

Hülya ULAŞOĞLU
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Atatürk Eğitim Araştırma Hastanesi

BİR işyeri temsilcisi ya da şube yöneticisi olarak, kimi zaman, günlerce bir eylemi örgütlemeye çalışıp ancak bir avuç insanla ses çıkartabildiğimize şahit oldum. Son süreçte ise emekçilerin, sendikalar ve meslek odalarının önüne geçtiğine şahitlik ediyoruz. Birçok işyeri temsilcisinden "Hiç bu kadar kolay eylem yapmadık" sözleri yükseliyor. Sosyal medyada duyuruların kolay yayılmasının, eylem görüntülerinin elden ele dolanmasının motivasyon artırıcı etkisi de var ama bu eylemler nasıl güçlü geçti? Nereler, neden daha kapsamlıydı?

1 Aralık'ta ek ödemelerin maaşa yansıtılacağı onun da bazı doktorları kapsadığı duyurusu hastanelerde bardağı taşıran son damla oldu. Ertesi gün için SES İzmir Şube olarak her işyerinde bahçeye inme, basın açıklaması yapma kararı aldık. Bizim hastanede tüm mesleklerle ve sendikalara çağrı yaptık. Basın açıklamasında sadece SES üyeleri değil gönüllü, gözü mücadeleden yana olan tüm çalışanlar vardı. Yıllardır ortak mücadele çağrısı ve tüm emekçilere

seslenen bir çalışmanın meyvelerini topladık diyebilirim. Basın açıklamasından çıkan herkes kliniklerine, kendi sendikalarına çağrı yaptı ve biz ertesi gün işyerindeki işçi ve memur sendikaları olarak çalışanlarla zemin katta işe başlamadık. İki saat boyunca neler yaşıyoruz, nasıl birleşmeliyiz, sendikalar ne işe yarar, Sağlık Sen neden yok, bunları tartıştık.

Çalışanların öfkesi artadursun genel merkezler ayrı

ayrı kararlar aldı. 6 Aralık Pazartesi eylemi cuma gününden örgütlendi ve işyerinde birleştirildiği için güçlü geçti. 15 Aralık'ta ise TTB tek başına iş bırakma kararı açıkladı. Bir sürü kafa karışıklığı... "Yok bu sadece hekim grevi, yok onlar 6'sındaki grevde yoktu, 15'inde ne değişti?" gibi. İşyeri çalışması olan yerler biraz daha süreci toparladı.

Sağlık Sen iki günlük iş bırakma kararını "Sendikaya üye olanlar işe gelmesin" şeklinde örgütledi, yani işyeri eylemi yapılmadı. "Konak'ta basın açıklaması yapıyoruz. Üye olmayanlar katılırsa büyük sorun olur" haberleri yayıldı ortalığa. Artık üyeyi tutamadıkları için aldıkları bir karardı bu.

Mücadelenin iş yerinde yükseleceği, açıklamaların iş yerinden yapılması gerektiğini tartıştığımız, iş yerinde yapılacak her eyleme amasız fakatsız destek vereceğimizin sözünü tüm çalışanlardan aldığımız hastane bahçesinde, Sağlık Sen üyeleriyle el ele tuttuğumuz bir anda, iktidar yanlısı sendika görevini yaptı, üyelerini ve eylemi resmen kaçırdılar.

Sendika genel merkezlerini biz üyeler zorlayacağız. İlle de ortak eylem örgütlememiz gerekli, kurtuluş yok tek başına. Örgütlenmeye, üye yapmaya çalışıyoruz ama üye olmayanlara da sesleniyoruz: hakkımızı aramamızın önünde hiçbir şey engel olamaz.

Fotoğraf: Evrensel

Beni elemenden azat eden ne oldu, anlatıyorum...

Fatma BABAT
Şırnak

CANIM kadınlar; size yazmak fikri beni heyecanlandırdı ve bir o kadar da mutlu etti. Şu an 11 saat ayakta çalışmış olmanın verdiği yorgunlukla size yazıyorum. Merak etmeyin yorgun olmam, direncimin kırıldığını göstermez. Biliyorum dünyanın dört bir yanında çalışan, emek veren, mücadele eden ama emeğinin karşılığını alamayan, sömürülen, şiddet gören, yalnızlaştırılan ve katledilen milyonlarca kadın var. Ama ben bu mek-

Görsel: Freepik

tubumda bunlardan bahsetmek istemiyorum. Güzellikten, umuttan, iyilikten, sevgiden bahsetmek istiyorum. Umudun neleri dirilttiğinden, var ettiğinden, yaşattığından bahsedeceğim.

Ben ki kendimi o kadar çaresiz, yorgun ve bitkin hissetmişim ki bir zaman, saatlerce ağladığımı, günlerce acı çektiğimi şu an yazınca hatırladım. O zamanlar sanıyordum ki dünyanın bütün elemeni ben çekiyordum ama umut ile tanışınca anladım ki ben acıyı besliyorum. Şimdiyse kendimi bütün acılardan, kederlerden ve diğer katlanılması zor durumlardan azad ettim.

Didem Madak şöyle demişti bir dizisinde “güçlü bir el silkeledi beni sonra, sanırım bu tanrının eliydi”. Kimin eliydi bilmiyorum. Belki de kendi ellerimdi güçlü olan. Bu güç beni diriltti, yeniden var oldum.

SADECE İSMİMİZ Mİ VAR AMA DİRENCİMİZ DE VAR!

Biliyoruz ki “erk”lik hayatımızın her alanına sirayet etmiş durumda. Evde baba ve ağabeyler, iş yerinde patronlar ve özel yaşamımızda sevgili-miz veya eşimiz. Yani hayatın neredeyse bütününü işgal eden, kadını sindirmeye, pasifize etmeye ve susturmayla çalışan bir erkek egemen zihniyet ile karşı karşıyayız. Yıllarca kadınlar bu zihniyet ile mücadele etmiş. Mücadele ederken de birçok zorlukla karşılaşmış, şiddete maruz kalmış milyonlarca kadın var.

İş yerinde saatlerce çalışma ardından eve gelip ev işlerini yapan, eşinden, ağabeyinden veya babasından şiddet gören belki de hiç sevilmeyen, söyle rahat bir nefes alamayan sayısız kadının mevcut olduğunu da biliyoruz.

Biz ki doğarken babamızın soyadını alan, evlenince eşimizin soyadını alan bireyleriz. Bizim sadece ismimiz var. Ama biz bütün bunlara karşı savaşacak ve kazanacak dirence sahibiz. Kendimi asla yalnız hissetmiyorum çünkü her şeye rağmen benim gibi umut dolu birçok kadın arkadaşımın olduğunu, direnen, mücadeleyi her daim sürdüren milyonlarca kadının olduğunu da biliyorum.

Canım kadınlar, asla vazgeçmeyin! Yarınları çiçeklerle, ormanlarla, şiiirlerle, iyilikle ve güzellikle inşa edeceğiz. Umudumuz yarınlarımıza ışık olsun. Sevgiyle selam ederim...

Ataşehir Belediyesinde kadın işçiler servis hakkından vazgeçmiyor!

BEN Ataşehir Belediyesi çalışanı ve Tüm Bel-Sen 3 No’lu Şube üyesi kamu emekçisi bir kadımdım. Sabah 6.30’da uyanıp, saat 8 mesaisine yetişeyim diye karanlıkta yürüyüp en yakın servis güzergahına gidip işe gidiyorum. Mesai bitiminde saat 17’de tekrar servise binip eve geliyorum. Pendik-Kurtköy güzergahından geliyorum. Şimdi sendikamız yeni bir toplu sözleşme görüşmesi başlatmışken, belediye yönetimi, Ulaşım İşleri Dairesi aracılığıyla Ataşehir ilçe sınırları hariç diğer ilçelerden gelen servisleri kaldırmak istiyor. Bize yol ücreti vereceklermiş karşılığında. Şiddetin, taciz ve tecavüzün, kadın cinayetlerinin, cinsel istismar olaylarının arttığı bir ortamda “Siz de bunların hedefi olun” deniliyor. Bu nasıl bir sosyal belediyecilik anlayışı? Servis hakkımız gasbedildiğinde işlenecek tüm suçlardan, belki kadın arkadaşlarımızın öldürülmesinden bu uygulamayı yürürlüğe koyacak belediye yönetimi sorumlu olacak. “Biz yol ücreti verelim siz

öyle gelin” diyorlar. Ben o zaman saat 5’te kalkıp, ıssız sokaklardan yürüyüp otobüs bekleyeceğim, oradan Kozyatağ’ında ya da Yeni Sahra’da inip tekrar otobüs ve minibüse bineceğim. Bu yolla her gün işe geç geleceğimden dolayı soruşturma yiyeceğim. Bu nasıl bir mantık? Ailem, çocuklarım, eşim her gün tedirgin olacak, travma yaşayacaklar. Sokak ortasında taciz ve şiddete açık davetiyedir bu. Sendikamız bunu kabul

etmeyecek, biz kadın kamu emekçileri ve işçi statüsündeki zabıta, sağlıkçı, büro, destek işçisi kadın arkadaşlarımız da buna razı olmayacak. Tek bir kadın emekçi arkadaşımızın cesedini ormanlık alanda, boş bir köhne sokakta görmek istemiyorum.

Belediye yönetimi ve ulaşım işleri müdürlüğü bunu asla uygulamaya almasın. Toplu sözleşme görüşmelerinde bu talebimiz de mutlaka yer alıp, imzalanacak TİS’le tescil edilmelidir. Servis hakkımız gasbedilemez, bunu kabul edemeyiz ve sonuna kadar direneceğiz, bu böyle bilene!

Kamu emekçisi bir kadın
Ataşehir / İSTANBUL

**ÇOK ŞEY Mİ İSTİYORUZ?
GÜVENLİ ORTAM İSTİYORUZ**

Fotoğraf: Hilal Tok/Evrensel

Gücümüz emekçi kadınların birliğindedir

Günseli UĞUR
İZMİR

FİDAN 40 yaşında, lise mezunu. Ağır taşımak zorunda olduğu iş yerinden bel ve boyun fitiği nedeniyle 5 yıl önce ayrılmış. Şimdi asgari ücretle özel bir ofiste çalışıyor. Evine yakın, iş saatleri uygun, “ev ekonomisine katkım olsun” demiş, malum... Patronu da bir kadın. Fidan yemek parası istemiş, patronu yemek parası vermeyeceğini, üniversite mezunlarına bile şimdiye kadar hiç vermediğini söylemiş. Patronu “Üniversite mezunlarına bile vermiyorum” derken de öyle gururlanmış ki öfkelenmiş Fidan. Küçümsendiğini hissetmiş. İşe başlarken yapılan vaatleri düşünmüş; iki ay sonra asgari ücretin üzerinde maaş verecekmiş, yılbaşında zamlı alacakmış... “Aslında o üniversite mezunu arkadaşlara da asgari ücretin çok az üstünde veriyor. Onlar için de çok üzülüyorum” diyor Fidan.

Fidan çok şey istememiş aslında, yol ve yemek parasının da sosyal hak olduğunu söylemiş. Zam gelse bile her şeyin çok pahalandığını, zaten maaş zammının da eriyip gideceğini düşünmüş. Yemek parasına ilişkin konuşmanın ertesi günü ne olmuş; çalışanlarına buncacık ücreti hak görüp, emeği sömüren patron, hiç utanmadan sekreterliğini yürüttüğü

Fidan’ın eline yeni yaptığı altı milyon liranın üzerindeki harcama evraklarını vermiş.

Fidan “Doların ve avronun son bir ayda çok yükselmesiyle zengin daha da zengin

olurken bizler de açlık sınırı altında geriliyoruz. Ölüm sınırına doğru gidiyoruz maalesef” derken “Patronların sömürü düzenini ne kadar bilsek de bu pervasızca tavır beni çok öfkelen-dirdi. Patronun kadın olması ise artırdı bu öfkemi” diyor. Ben de yıllar önce okuduğum bir yazıyı hatırladım; “Sermayenin cinsiyeti olmaz.” İşte bu yüzden gücümüz, emekçi kadınların birliğindedir.

Fotoğraf: Hilal Tok/Ekmek ve Gül

Yeni asgari ücret bizi askıda ekmekten kurtaramadı

Zenan DEĞİRMENCI
İstanbul

Dudullu Organize Sanayi Bölgesinde bulunan Uğur Triko'da çalışan Selin'in Ağrı'dan İstanbul'a taşındıklarından beri yaşamadığı şey kalmamış. Yedi kardeş ve anne babayla birlikte 9 nüfusa, 3 bin lira ücret alan bir başka kız kardeşi Rojin'le birlikte bakarak hayat mücadelesi veriyorlar. Geçinemedikleri için Esenşehir'de tanıdık bir mahalle fırınından ve tanıdık bir mahalle bakkalından bayatlamış askıda ekme olarak bulgur ve mercimek çorbasıyla, makarnayla besleniyorlar. İlk ve ortaokula giden kardeşlerinin okul ve eğitim masraflarını karşılayamadıkları için çocukları okuldan almak durumunda kalmışlar. 2 bin 200 lira kira verdikleri bodrum katındaki nem ve rutubet, anne ve babasının sık sık hastalanmasına sebep oluyormuş.

EV TEMİZLİĞİNE GİDEREK, İŞ ARAYARAK ÖMRÜM GİTTİ

Selin çatışmalı ortamın yarattığı acı travmaları yaşayarak ailesiyle göç edip İstanbul'a gelen Kürt bir kadın işçi. Köyde çeşmeye su için her gittiklerinde, zırlı akrep olarak tabir edilen özel tim polislerinin korkutucu sirenlerinden kaçmak, koşarak eve dönmek zorunda kalmış. Diyor ki, özel timciler zırlı aracın arkasına koydukları kasa kasa biraları içip genç kızlara yalnız sözlü değil fiili olarak taciz ediyorlarmış. Selin "gözüne alıyoruz" bahanesiyle yaşadıkları köyde üç kadının tecavüze uğradığına tanıklık etmiş. Bu deneyimler onun acısı olursun, bir yandan da politik bilincine de etki etmiş. Hem ekme derdi hem kimliğini yaşayamaması onu

pek çok alanda örgütlü mücadele eden bir kadın haline getirmiş.

Selin İstanbul serüvenine şöyle başlıyor: "Biz Esenşehir'e taşındığımızdan itibaren iş aramaya ve gündelikliğe başladım. Daha ikinci temizlik işine gittiğim evde, evin yetişkin oğlunun taciz ve çirkin tekliflerine uğradım. Sert çıktım, paramı alıp bir daha o eve temizliğe gitmedim. 60-70 liraya tüm gün pestilim çıkıncaya kadar ev temizliği yaptım. Ne sigorta ne de ücret artışı oldu. Hep 'işine gelirse çalış' dediler. Bir yandan da boş günlerimde Dudullu OSB'de fabrika fabrika iş sorup form doldurdum. Nihayetinde bu tekstil triko fabrikasında işe girdim. Burada salgın öncesi ve ekonomik kriz baş göstermeden 1400 işçi çalışıyordu. Şimdi de en az 1200 işçi var. Büyük çoğunluğu benim gibi kadın. Servisi ve sigortası var diye hemen burada çalışmayı kabul ettim. 2 yıldır çalışıyorum, fazla mesai parası hariç ücretimiz tek kuruş artmadı. Suriyeli, Özbek asıllı mülteci kadın arkadaşlarımız daha düşük ücrete çalıştırıldıklarının bizzat şahidiyim. Erkek idari amir, müdür, posta başı, bant çavuşlarının, hatta servis şoförlerinin sözlü tacizlerinin, iğrenç küfürlü konuşmalarının hedefi olduk. Şikayet ettiğimizde işten atılmayla tehdit edildik, bize kapı gösterildi. Çalışırken aldığımız ücretle ve kardeşimin aldığı 3 bin lirayı da eklediğimizde geçinemediğimizi gördük. Günde 10-12 ekmeğe, ev kirasına, faturalara, ilaç almaya aldığımız ücret asla yetmiyor. Tanıdık bakkal ve fırından askıda ekme olarak geçinmeye çalıştık. Son dört aydır tek bir parça et girmemiştir bizim eve. Ben işyerinde et yemeği ya da sütlaç çıkınca paketleyip ya da yarım veya çeyrek ekmeğin içine koyarak eve götürürüm."

'Ben et yemeği çıkınca ya da sütlaç çıkınca paketleyip ya da ekmeğin içine koyarak eve götürüp kardeşlerime yediriyorum. Bu bana çok dokunuyor.'

rüp kardeşlerime yediriyorum. Bu bana çok dokunuyor. Bir kadın işçi olarak, bir zulme uğramış yerinden yurdundan edilmiş Kürt kadın işçi olarak anladım ki nereli olursan ol, işçi olarak mücadele etmez, sesini çıkarmazsan, örgütlenmezsen, siyaset yapmazsan bil ki köle gibi çalışmaya mahkum olursun. Suriyeli, Özbekistanlı, Afganistanlı kardeşlerimiz bizim yaşadıklarımızın aynısını yaşıyorlar. Hepsini, evli olanlar hariç 6-7 kişi bir evde kalıp hem geçimlerini sağlıyorlar hem de biraz para biriktirebilirlerse de bıraktıkları aile ve çocuklarına gönderiyorlar. Çalıştığım fabrika patronu, sürekli ihracat yapıyor, büyüyor, trilyonluk cirolar yapıyor, başka OSB'lerde yeni fabrikalar kuruyor. Biz ise sürekli yoksullaşıyoruz. Yapılan zamlarla aldığımız ücret eriyip buhar oluyor. Yeni asgari ücret 4 bin 250 lira olsa bile ev kiramızı ve fatura ve ilaç paramızı bile karşılamıyor. Askıda ekme almazsak, memleketten gelen bulgur ve bazı aş olmasa dilensek bile geçinemeyiz. İşimi kaybetmeyeyim endişesi bizi benliğimizden bazen ediyor. Biraz itiraz et, hak iste yılda bir kez ücret artışı talebinde bulun işten hemen atılırsın. Kanımızı emiyor bu patronlar. Biz kanımızı emenlere karşı bir araya gelmez ses çıkarmazsak bize istediklerini yapmaya devam ederler."

'ÇIKIŞI BULMAYA ÇALIŞIYORUZ'

Selin ülkenin gidişatına, açlık ve yoksulluğa karşı ne yapılmalı sorumuza şöyle yanıt veriyor: "Fabrikamızda da başka fabrikalarda da, mahallemizdeki Siirtli, Samanlı, Ordulu, Gümüşhaneli, Çankırılı kadınların hepsi politika yapıyor. AKP, MHP'ye oy veren, onları destekleyen kadınlar bile lanet ediyor bu partilere. Ekonomik krizin, işsizliğin, yoksulluğun, yolsuzlukların sorumlusu bu partilerdir, diyor. Ama yüksek sesle dile getirmiyorlar. Bir korku duvarı var. Fabrikamızda da tek bir kişi yok ki patrona kızmasın, bunlar kanımızı emiyor demesin. Ama gelin sendikaya üye olalım, bir sendikaya gidelim deyince biraz korkunun ve güvensizliğin hakim olduğunu görürsün. Bunu tek nedeni işsizlik tehdidini patronların bir silah olarak kullanması. Ama bir yürüyüş olsun, bir grev patlak versin inanın OSB'de sel gibi işçi akar. Her işçinin gırtlığına kadar gelmiş. Fabrikanın yüzde 80'i AKP'liydi, son 1 yılda açıktan ben AKP'liyim diyen bir işçiye rastlamadım. Kadın işçi arkadaşlarımız kadın cinayetlerini gördükçe, duydukça, taciz ve tecavüz vakalarına tanık oldukça AKP'den nefret ediyorlar. Biz Kürt kadınların yaşamadığı acı kalmadı, kadınlar kendi çocuklarının mezarı bilmiyor, çocuğunu defnedemedi, buzdolabında sakladı. Özbek ve Suriyelilerin yaşamadığı taciz ve tecavüz yok. Fabrika patronu bizi ayırmıyor. Aynı ücrete aynı koşullara bizi mecbur ediyor. O korku duvarı yıkılmaya yakındır. Fırtınanın ayak sesleri geliyor. Biz o fırtınada kadın işçiler olarak en önde olacağız."

Fotoğraf: MA

GEÇİM SIKINTISI KADINLAR

Günaşırı market raflarında değişen etiketler, gelen zamlar her geçen gün kadınların yaşamlarını daha çekilmez kılıyor. İşsiz kalır mıyım korkusu, çocuğa kim bakacak, bu akşam ne yiyeceğiz, karnımız biraz da olsa doycak mı soruları akıllardan bir türlü gitmiyor, kadınların içinin rahat ettiği bir an bile olmuyor. Yeni asgari ücretin belirlendiği andan bugüne çoktan eriyip gitmiş olması bile kadınları hayatta kalabilmek için sürekli bir şeylerden kısımaya ve bir şeylerden vazgeçmelerine sebep oluyor. Dersim Yenigün Dayanışma Derneği'nin kent merkezinde 6 mahallede yaşları 20 ila 87 arasında değişen 135 kadınla yüz yüze yaptığı anketlerin verileri ve Kocaeli Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneği'nin kadınlarla yaptığı anket görüşmelerinden izlenimleri şunu gösteriyor ki kadınlar ilk olarak kendi ihtiyaçlarından, kendilerinden vazgeçiyorlar. Ankara'dan Songül'ün kendi koşulları üzerinden yaptırdığı hesaplama ise bugün kadınların nasıl bir açlığa mahkum edildiğini çok net sayısal bir gerçeklikle ortaya koyuyor. Şehirler, mahalleler değişiyor ancak yoksulluk tablosu değişmiyor.

BORÇLANMA ARTIYOR, HER 4 KADINDAN 1'İ İŞSİZ

- ✓ Dersim Yenigün Dayanışma Derneği'nin anket sonuçlarına göre kadınların yüzde 90'ının geliri giderini karşılamıyor, her 4 haneden birinde çalışan hiç kimse yok.
- ✓ Yüzde 74,1'i borçlanırken borç alanların yüzde 66,2'si ödemelerde sorun yaşıyor.
- ✓ Katılımcıların yüzde 90,4'ü ekonomik durumlarının bir önceki yıla daha kötü olduğunu tarif ediyor ve gelecek dönem ekonomik durumunun olduğumuz yıla kıyasla daha kötü olacağını düşünenlerin oranı da yüzde 78,5.
- ✓ Sosyal yardımlardan faydalanan hane oranı tüm katılımcıların sadece yüzde 6,1'i.

Fotoğraf: Evrensel

Dersim'de yapılan ankete göre hanelerin yüzde 58,2'si günde 2 öğün yemek yiyor, ekmek tüketim oranları hem ekmeğin pahalılaşması hem de ekmeğin ağırlıklı beslenmesin zorunluluk haline gelmesiyle tam bir muammaya dönüşmüş durumda.

- ✓ Katılımcıların hanelerinin yüzde 35,1'i haftada 1 gün makarna pişiriyor, yüzde 34,3'ü haftada 2 gün makarna pişiriyor. Makarnayla karın doyuruluyor.
- ✓ Yüzde 47,4'ü hiç kırmızı et tüketmiyor, yüzde 57,8'i hiç beyaz et tüketmiyor, yüzde 24,2'si ise hiç balık tüketmiyor.
- ✓ Meyve tüketme sıklığına ilişkin sorulan soru-

SOFRALARDA NE VAR NE YOK?

ya verilen cevaplar ise şöyle: yüzde 10,7 hiç meyve tüketmiyor, yüzde 26 düzenli olarak her gün, yüzde 28,2 ise haftada bir defa meyve tüketebiliyor. Yani mevsim meyvelerinde bolluk olması gereken kış aylarında bile meyve artık rahatça tüketilebilen bir şey değil.

- ✓ Temel ihtiyaçlar çok büyük oranda kategorize edilmiş durumda. Örneğin et alınabilecek bir miktar parası olan da o parayı belki üç günlük yemeği çıkarabilecek malzemeye tercih ediyor. Et alabilme-yi bir hayal gibi anlatmak söyleyenin de zoruna gidiyor dinleyenin de.

Gülnur: "Eskiden çocuklarımla kitaplarını, dayanışmak için yoksul insanların kitaplarını uygun bir fiyattan satıyorum. Gelen para ile ben de kitap alıyorum. Önceden evde eksik bir şey olduğunda komşuma gider 'bir bardak çay istemekten.'"

Kasiyerlik yapan Burcu: "Ben bu markette verilen yemek ile karnımı yapıyorum. Evde yapacağımız her şeyi kısımaya çalışıyoruz, sadece çocuğumun beslenmesini düşünüyorum."

55 yaşında 3 çocuk annesi Sultan: "Bir yere gidersem bir masraf yaparım. Ekmek olmuş 4 TL ve ben eve her gün 7 ekmek almak zorunda kalıyorum. Yaptığım işlemler artık bire düştü, ekmekle karnımızı doyuruyoruz. Bir lüksüm bile kalmıyor."

Meral: "Evde her gün sözlü şiddet var. Her şeyi zaten ben idareli kullanıyorum. Eşim benden daha fazla fedakarlık yapmamı istiyor. İş yok çalışmıyorum. Artık işsizliğe gideceğiz artık. Eşimle dostumuzla yaptığımız tek sohbet zamların artmasıyla na alalım diye arkadaşlarımız Whatsapp grubu kurmuşlar. Yukarıdakiler zaten nasıl alalım diye çırpınıyoruz. Ama dünya kadar vergi veriyoruz. Çözümün ne olduğunu bilmiyoruz. An önce AKP gitmeli."

Sevim: "Doktorlar virüse karşı iyi beslenin diyor. Ben ayda bir defa meyve sadece mandalina. AKP mutlaka gitmeli, ama nasıl gidecek? Bence meyve, sesimizi daha gür çıkarmalıyız. Başımıza daha ne gelecek ki, komşuların bir şeyimiz kalmadı ki."

GELİN B

Songül KEŞKEK
Ankara

MERKEZİ sistem ısınmalı bir evde oturuyorum şimdi. Bin lira kira ödüyorum. Aralık ayı apartman aidatı, yakıt 700 lira ödedik. Anne ve babam hayli ileri yaşta oldukları için evde üşüyorlar, elektrik sobası yakmak durumunda kalıyoruz. Annemin KOAH hastalığından dolayı ara ara oksijen vermek durumunda kalıyoruz. Bunlar ayrıca elektrik kullanmayı gerektiriyor. Bu ay 196 lira elektrik faturası ödedim ki bu ay havalar çok soğuk geçmedi. Ocak ve şubat aylarında yakıt masrafı gelen son zamlarla iyice artacak, düşünmek bile istemiyorum. Yaz mevsiminde şartlar olarak verdiğinde yapmış olduğumuz menemen, kuru sebze, memleketten gönderilen nohut ve fasulye -ki şimdi yanına yaklaşılmıyor- mutfak masrafına biraz katkı sunacak diye umuyorum. Daha önceden çekmiş olduğum tüketici kredisine aylık 2 bin 200 lira ödüyorum.

Gelin bir de mutfak masrafımı anlatayım size. Evde altı kişi yaşıyoruz. Bu durumda sadece günde yarım ekmek tüketsek haftalık 49 lira, günde yarım yumurta -ki yaşlı beslenmesinde olması ge-

Fotoğraf: Evrensel

İN SIRTINA NASIL BİNİYOR?

sanlara verirdim. Şimdi ço-
çocuğuma kitap alabileyim
ver' derdim şimdi utanıyo-

ı doyuruyorum çoğu zaman.
slenmesini kısımlıyorum."

f olur diye kendimi eve kapa-
ayım; eskiden üç çeşit yemek
yok, saçımı bile komşum ge-

anıyorum. Çabalıyorum ama
kadaşım ile merdiven temiz-
ve geçim derdi. Daha uygu-
engin oldu, ben en ucuzunu
n nedir bilmiyorum ama bir

fa et alabiliyorum; balık yok,
iz güçlü olmak için örgütlen-
orkulacak ya da kaybedilecek

NELERDEN VAZGEÇİLİYOR?

Son zamanlarda ekonomik olanaklar el vermediği için vazgeçilen hizmetleri Dersim Yeniğün Dayanışma Derneği kadınlara sorduğunda yüzde 77 tatil, yüzde 66,7 büyük alışveriş (ev, otomobil), yüzde 80 mutfak ihtiyaçları, yüzde 88,1 giyim ihtiyaçları, yüzde 75,6 sosyal faaliyetler, yüzde 35,6 okul masrafları, yüzde 48,9 kuaförden vazgeçtiklerine ya da kıstıklarına dair yanıtlar verildi. Fakat anket katılımcıları arasında hayatı boyunca hiç tatile gitmeyen o kadar çok kadın vardı ki yüzde 23'lük dilimin tatile gitmekten vazgeçtiğinin değil tatili bir ihtiyaç olarak dahi görmediğini, yine ev ve otomobil almayı düşünemeyecek durumda olan hane sayısının çokluğu sebebiyle büyük alışveriş sorusuna verilen cevapta oran olduğundan daha düşük.

Kasierlik yapan 27 yaşındaki Zeynep: "Ailemin sorumluluğunu almış durumdayım. Babam emekli ama geliri son yıllarda ailemin ihtiyaçlarını karşılamıyor. Ben de burada işe başladım. Benim hiçbir lüksüm yok, kuaföre gide-miyorum. Dersim'de yapacağım tek şey arkadaşla-rımla gidip bir yerlerde oturmak ama onu da yapamıyoruz. Sosyal hayatımızı bitirdiler. Bir bardak çay 5 TL olmuş."

Birgül: "Evde doğalgazı akşam bütün aile yan yana gelince açıyoruz. O da öyle evin havasını kırsın diye. Bu bize reva mı? Birleşmek zorundayız. Şikâyet etmekle olmuyor."

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

'Galiba kendimden vazgeçmişim'

Gözde MEYDAN
Kocaeli

KOCAELİ Ekmek ve Gül Kadın Dayanışma Derneği çevresindeki kadınlarla gerçekleştirdiğimiz görüşmelerde kadınlara pandemi dönemi boyunca en yoğun hissettikleri duyguyu, bu süreçte hangi harcamalardan kıstıklarını, kendileri için en son ne aldıklarını ve en çok nelerden vazgeçtiklerini öğrenmek üzere sorular sorduk.

Gülseren "En son gıda alışverişini için ne kadar harcadın?" sorusunu öfkeyle yanıtlıyor: "Geçen gün kasaba gittim, yalan yok 50 liralık kıyma aldım, kime yetecek? O sinirle çıktım kasaptan, bizim AKPLi muhtarın yanına gittim, açtım kıymayı gösterdim. 'Bak' dedim, 'Ben bununla akşam yemeği yapacağım bir öğün, kime yetecek neye yetecek? Yazık değil mi bu insanlar ne yer ne içer? Sizin bu iktidarınız bizi ne hale getirdi!' Muhtar sustu baktı, 'Abla biz de bıktık. Senin gibi kaç kişi geliyor günde' dedi."

ŞİDDET DE ARTTI

Tekstil atölyesinin önündeyiz, öğle yemeğinde molaya çıkmış kadın işçilerle görüşüyoruz. 3 genç kadın, en genci 22 yaşında, tekstilde makineci olarak çalışıyorlar. "Çocuğumun hiçbir istediğini alamıyorum" diyor Aysel. Pandemi döneminde kadınların en çok ekonomik açıdan zorlandığını düşünüyorlar. Bir de şiddet; mesela Melek, ablasının ekonomik nedenlerle evliliğinin bozulduğunu,

şiddetin başladığını ve boşanma aşamasında olduğunu söylüyor.

Kadınların cevap verirken en çok düşündüğü soru "Kendiniz için en son ne aldınız?" sorusu oluyor. Ya uzun zamandır bir şey alamamaktan ya da alınan şeyin "kendileri" için olup olmadığına karar veremediklerinden.

Sağlık işçisi kadınlarla kısacık molarında dinlendikleri odada görüşüyoruz; yaşları 22 olan iki bekar sağlık işçisi aldıkları ücretin yetmediği ve kesintilerinin çok olduğunu söylüyorlar. Virüse yakalanan arkadaşları nedeniyle çok yoğun çalıştıklarını ya da nöbet listelerinin durmadan güncellendiğini anlatıyorlar. Evinde görüştüğümüz bir başka sağlık işçisi kadın da pandemi boyunca en çok iş nedeniyle kendini değersiz hissettiğini söylüyor. Her an virüs kaparmıyım korkusuyla çalıştığını ama buna rağmen aldığı ücretin geçinmeye yetmediğini belirtiyor. Pandemi dönemi boyunca en çok arkadaşlarıyla yan yana gelmenin özlemini çekmiş: "Biz ayda yılda bir de olsa yan yana gelir, gezer dolaşırdık. Şimdi hem gücümüz yetmiyor hem de virüs gözümüzü korkutuyor" diyor. Bir başka sağlık işçisi ise şöyle konuşuyor: "Şimdi soruyorsun nelerden vazgeçtin diye, evde iki engelli var. Onların masraflarından vazgeçemiyorsun, yemedem içmeden kısımlıyorum. Kendim için en son ne aldığımı hatırlamıyorum. Galiba kendimden vazgeçmişim."

BİR HESAP YAPALIM!

eken bir besin 3 yumurta- tanesi 2 liradan haftalık 42 lira. Bir de zeytin, zeytin, çay derken bu basit kahvaltı aylık 800 lira civarında tutuyor. Bu hesaba öğlen ve akşam yemeklerini eklersek varın siz hesaplayın.

Et, süt, yağ, balık, baklagiller, pirinç, makarna, kuruyemiş, meyve, sebze gibi sağlıklı bir beslenme için gerekli olan ve her insanın hak ettiği beslenmenin hesabı nasıl oluyorsa benim bu hesaba malum uymuyor. Diğer öğünleri de 800 lira sayarsak, 2 bin 400 mutfak masrafı. Ki bu ancak makarna, pilav, çorba ile mümkün olur. Artık giysi almıyoruz. Ayakkabı masrafını en aza indirdik bu aralar. Ayakkabı tamircileri ve terziler yoğun çalışıyor, eskileri yeniliyor.

ÖĞLE YEMEĞİNİ EVDEN GETİRİYORUZ

Ben bir öğretmenim. İşe gitmek için günlük bir şişe su, iki bardak çay ve bir simit ile arkadaşlarımla oturup sohbet edip bir de kahve ısmarlamak halinde 15 liraya ihtiyaç duyuyorum. Ben okula giderken araç kullanmıyorum, yol parasıyla 20 lirayı geçiyor. Ayda ortalama 400 lira da bu eder. Birçok arkadaş artık yiyeceğini evden getiriyor. Telefon, internet vb. için aylık ortalama 300 lira ödü-

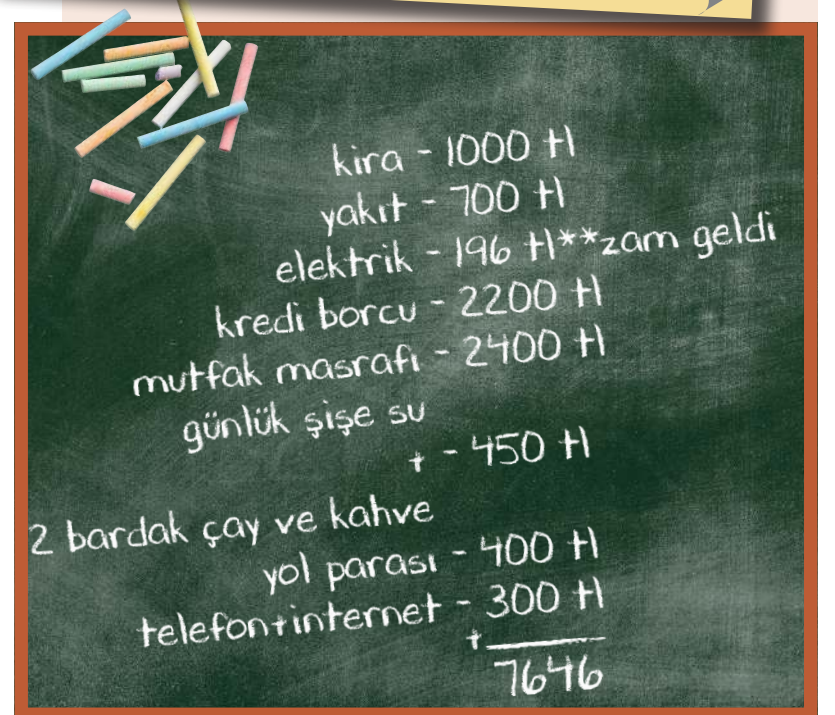
yoruz. Kişisel bakım, kitap okuma, sinema, tiyatro gibi şeyleri artık düşünmek bile ürkütüyor.

MEMURUN ZAMLARI ÇOKTAN ERİDİ

35 yıllık bekar bir öğretmenim. 5 bin 785 lira maaş, 1097 lira ek ders ücreti aldım Aralık ayı itibari ile. Kredi kartları ne gelir artık bilinmez. Kira zammı geldiğinde haklı olarak ev sahibi zam talep edecek şimdiden kaygılanıyorum. Ben bir eğitim emekçisi olarak kendi gerçeğim üstünden emekçilerin durumuna bir mercak tutmak istedim. Toplu görüşmedeki zam şimdiden eksilere düşmüş durumda Eh peki ne olacak?

SENDİKALAR EMEKÇİLERİN SESİNE KULAK VERMELİ

Geçinemiyoruz diye afişler hazırlamak, televizyonlarda biz bunu kabul etmiyoruz diye açıklama yapmak, sendikaların ayrı ayrı zevahiri kurtarmak için yaptıkları mitingler bir çare olacak mı? Hiçbirini küçümsemiyorum ama olmadı da maalesef. Emek hareketi ve sendikalar güçsüz görünümünü ve dağınıklığını bir an önce birleşik mücadeleye dönüştürmeli, iş yerlerinde yükselen emekçilerin sesine kulak vermeli.

“HAKİKİ OLAN ATEŞTE SINANIR,

SAHTE OLANIN SAFLARIMIZDA YERİ YOK”

Müslime KARABATAK

TDK bile, sendika için, “işçilerin veya işverenlerin iş, kazanç, toplumsal ve kültürel konular bakımından çıkarlarını korumak ve daha da geliştirmek için aralarında kurdukları birlik” diyor. Şu değil yani; “Katırlırsanız şu şu servisleri sunan; işyerinize açtığınız bireysel davalar için avukat sağlayan, işçilere sormadan, işçiler adına üst tabaka/yönetim kurulu/sendikal bürokrasinin uygulamaktan bile yoksun kararlar aldığı kurum.” “İşçilerin aralarında kurduğu birlik” olan sendikadan, örgütlenmenin önündeki engel sendikal bürokrasiye nasıl geldik?

Sendika kelimesinin kökeni Yunanca “syn” (συν) yani “birlik.” Bakın, daha ilk hecesinde, ortak sorunlarımız karşısında yalnız kalmamayı, iş arkadaşlarımızla bir araya gelmeyi dile getirdik bile! İkinci kısmındaki “-dika,” toplum düzenini sağlayan Yunan adalet tanrıçası Dike’den geldiği için, sendikayı “birlikteliği savunan” yapmış. Latince’deyse söylemek anlamına gelen “dicere”den gelip sendikayı “grubun temsilcisi” yapmış. Ama dikkat, burası kaygan zemin!

İşçilerin birliğindeki “katılımcı demokrasi”yi tam kurarak oluşturmamız gereken sendikanın daha ilk hecesinin hakkını vermez, ikinci kısma atlamaya çalışırsak, yapay ve üstten olmaya mahkumuz. bkz. “sendikal bürokrasi.” Yok yok, işçiyi TİS masalarında satan, asgari ücret görüşmelerinde devletten bile aşağı ücret önerileri yapan işçi sınıfı düşmanı sendika patronlarını geçiyorum. İşçilerin ihtiyaç ve taleplerini dinlemenin önemini anlamayan, bu sorunlar üzerinden işçileri bir araya getirme perspektif, yetenek ve “yetkisi” olmayan “sendikal bürokrasi”den bahsedeceğim. Buradaki “yetki” idolleştirilen “yasal yetki barajından” gelmez. Burjuva devlet yasalarını kendine sınır diye çizmeden, işçilerin çoğunluğunu örgütleyip örgütleyememektedir, yetki. Ötekiler net sınıf düşmanyken, koltuk sevdasından örgütlenme önüne her türlü engel ve bahaneleri koyanlardır sendikal bürokrasi. İşçileri satan sendika patronlarını sözün ağırlığıyla ifşa etmeyi işçiyi örgütlemek sanar, patriyarkal bir kafayla TİS masasında bir yumruk vurup işçilerin hakkını alan bir süper kahraman olmayı hayal eder. İddia, gazetemize ve dergimize yazılan işçi mektuplarından, düşük örgütlenme oranları verilerinden süzülüp geliyor.

Şair “çoğunluk açıktadır,” diyor çünkü çoğunluk örgütlenmemiştir. 2020 DİSK-AR’a göre, kayıt dışı işçiler dahil işçilerin sadece yüzde 12,14’ü sendikal ve yüzde 7,8’i toplu iş sözleşmelerinden yararlanıyor. Sendikasız, örgütsüz, TİS’iz işçileri örgütleme işi hakkıyla yapılsa, “kendiliğinden” değil, bilinçli ve örgütlü bir sınıf olarak işçiler sendikalarını, toplu güçlerini bürokrasiye bırakır mıydı?

Fotoğraf: Evrensel

ÖRGÜTLENME EDİLGEN DEĞİL, DÖNÜŞLÜDÜR

Sendikal örgütlemeyi, sendikanın aynı kökenden gelen bazı akrabalarıyla birlikte düşünelim. Örneğin, SEMPATİ, “belirli yakınlıklar, ortak zevkler veya yargılar tarafından bir araya getirilen iki veya daha fazla kişi arasındaki uyum; bu şekilde yaratılan ilişki, anlaşma, kaynaşma.” SENFONİ, “örkestra için bestelenmiş birkaç bölümden oluşan uzun müzik eseri ve seslerin birliği.” Siz bunlara, “eşzamanlılık” diyen SENKRONİ’yi, “ortak yaşam” diyen SEMBİYOZ’u da ekleyin. İşyerlerinde/ işkolunda/ sektördeki sendikalarımızı, tıpkı bir orkestra gibi aynı anda uyumlu bir biçimde çalışarak kurmamız gerektiğini anlatır bize.

Tutacağımız yol, sendikanın ilk hecesindeki “birlik”se, yolu inşa etmek, “örgütlemek, örgütlenmek”tir. Sendikal örgütlenme yapacağın sektör(ler)de ücret ve çalışma koşullarını dikte eden büyük işyerlerine yoğunlaşmak gerekir öncelikle. Çünkü, Marx’ın değer teorisi de işçi sınıfının hatasıyla kazanımıyla oluşturduğu pratiği de, ancak sektörel ve sektörlerarası stratejik bir örgüt-

lenmenin tüm işçileri etkileyen kazanımlar sağlayacağını gösterir. Sadece ekonomik değil, “işçilerin toplu gücüyle kazanılamayacağı bir şey yok” bilincinin oluşturulmasında da, bu süreç göz ardı edilmemesi gereken önemli bir basamak ve görevdir.

Yani, kimle, hangi araçları, ne zaman, neden ve nasıl kullanacağını bilmezsek, planlamazsak, stratejimiz olmazsa, olmaz. Temelleri sağlam atılmış bir inşaat gibi, sonucunu önceden göreyerek, o sonuca doğru adımlarla ilerleyerek işyeri ve sektörel işçi komitelerini kurma, komitelerin öncülüğünde sorunları etrafında işçilerin hareket etmesini sağlama, toplu kazanımlar sonucunda örgütlü gücün bilincine varma/vardırma işine örgütlenme denir. Toplu gücünü komiteleri öncülüğünde aldıkları kararlarıyla sınavan işçilerdir. Örgütlenme, biriktirdiği toplu güce güvenen işçinin kendisini de arkadaşları ve komiteleriyle birlikte dönüştürür. “Toplu gücün nasıl kurup nasıl kullanılacağı bilincini” geliştirir.

Depremlerde, yıkılmayacağını bildiğin yapılar olmadır, güçlü işçi komiteleri etrafında kurulan işçi örgütlemeleri. Sözlükler öyle demez ama “örmek” eylemi gibidir. Okuma yazma bilmesede halı dokuyabilmek için hesap yapmayı öğrenmiş ebemden bilirim, örme, dokuma işi baştan savma yapılmaz, rengi renge motif motif göre planlarsınız. Tek bir ilmeği kaçırsanız, arzuladığınız motif bozuk çıkar.

YOLLARIN EN ÇIKILMAZIDIR BİZSİZ GİDEN YOL

Sendikal bürokrasi bir hastalık, şifası: stratejik ve planlı bir örgütlenme. Peki, nedir örgütlenme?

Bir işyerindeki işçilerin din, dil, siyaset vb. ayrılıklarına rağmen birleşebilecekleri, toplu güçlerini sinayabilecekleri en acil dertleri belki artık canlarına tak ettiren bozuk bir havalandırmayken, bu durumu dile getirdiğinde işçi, bunu örgütlenmenin bir basamağı olarak görmemek mi örgütlenme? Daha işçilerin işyerlerinde/ işkollarında/ sektörlerinde niceliksel ve niteliksel toplu güçlerini kurmadan, toplu güçlerine güvenlerini adım adım geliştirmeden yetersiz bir güçle “greve” çıkarmak mı? İşçilerin çoğunluğu katılmadan çıktığı için, patron üstünde pek de etkisi olmayan, günlerce,

aylarca sürüncemede kalan grev mi? İçerdeki işçilerin grevci işçilere “destek” sunmalarını ummak mı? Grevleri, işçilerin toplu gücüyle değil de ancak aylarca, yıllarca süren bireysel davalarla kazanmak mı örgütlenme? İşten atılanlar işe geri alınsa dahi, diğer işçilerde “işten atılma” korkusunun daha da fazla yayılması mı?

Değil diyor Türkiye işçi sınıfının örgütlenme tablosu. Koşulları sadece eleştirip o koşulları değiştirmeye aday değilseniz, nicelik ve niteliksel olarak işçilerin birliğini kurma, geliştirme, büyütme becerisinden yoksun kalırsınız, diyor. Bu yüzden Engels’in dediği gibi, “hakiki olan ateşte sinanır, sahte olanın saflarımızda yeri yok.”

Yazının tamamını ekmekvegul.net’ten okuyabilirsiniz.

Kadın esnafa bir dokun bin 'ah' işit

Çiğli'nin dört bir yanında hizmet veren kadın esnafların dükkanları boş, kendileri kaygılı: 'Önümü göremiyorum'

Aliye CEYLAN
İzmir

Kadın esnafların yoğunlukta olduğu ilçelerden biri de Çiğli. Önceden iş yoğunluğu nasıldır, müsait olurlar mı diye tereddütlü giderken şimdi maalesef biliyoruz ki oldukça müsaitler. Hepsinin yaşadığı sorunlar benzer...

Güldane Karaağaç evli ve 2 çocuk annesi. 4 ay önce bakkal dükkanını açmış. Arkadan gelen haberlerin sesiyle hemen söze giriyor: "Haberleri hiç takip etmek istemiyorum. Moral bozukluğundan başka bir şey değil." Gelirlerinin giderlerini karşılamadığından yakınan Güldane, "Yeni yılda ÖTV bizi en çok etkileyecek olan şey, şimdiye kadar zaten bu ürünlerin hepsi iki defa zam gördü. En çok yaşadığımız şey gelecek kaygısı. Çocuklara harçlık verirken düşünüyoruz. Gelen firmaları ben birkaç gündür geri gönderiyorum, mal almıyorum. Çünkü önümü göremiyorum" diyor.

İktidarın yeni yıl hediyesi olan elektrik, doğalgaza zam henüz yapılmamışken gerçekleştirdiğimiz röportajlar sırasında en çok konuşulan konular faturalar: Güldane, her ay korkuyla faturaların gelmesini beklediklerini söyleyerek "15 TL'lik su tüketimi yapıyorum dükkanda, bir bakıyorum 182 TL fatura geliyor. Ben bunu artık nasıl ödeyeceğim. Elektrik geliyor 2 bin TL. Verdiğimiz vergiler haricinde faturalara da bir sürü vergi yansıyor. Tek düşündüğüm şey artık BAĞ-KUR'u nasıl ödeyeceğim. Devlet esnafa borcu için esneklik sağlamıyor, ekstra faizini koyuyor. Eşim pandemide kahvehane işletiyordu. Bir seneye yakın kapalı kaldı. O dönem bize ne yediniz ne içtiniz diye sormadılar. Bizi borçlandırdılar. Bir de onun borcunu ödüyoruz. Sıfır faizle diyorlar ama bu beni rahatlatan bir şey değil ki" diye tepki gösteriyor.

SEÇİMLERİ BEKLEYECEK DURUM YOK

Yine de umutlu Güldane: "Bir şekilde düzleşecek çıkacağız. 2023'teki seçimleri bekleyecek durumumuz yok, gittikçe geriye gidiyoruz. Ben siyasi açıdan düşünmüyorum ama her iki ittifakın da yaptığı şey konuşup ego tatmini yapmak. Gelen

Fotoğraf: Evrensel

kişilerin de yaptırımını olacağını çok düşünmüyorum. Herkes çok umutsuz ama ben değilim, benim bir umudum var. Suların durulmadan önce bulanması gerekiyor. Şu an buluyoruz. Belki yarın, belki 5, belki 10 sene sonra düzelecek, hiç belli olmaz. Ne yaşarsak yaşayalım ülkemizi ve insanları çok seviyorum, başkasına kaptırmaya niyetimiz yok. Bizde her şeyin altından kalkma potansiyeli var. Kadınların eline verilsin ülke yönetimi, erkekler çekilsin kenara. Bir de bu şekilde deneyelim" diyor.

İNSANLAR KAFEDE ÇAY İÇEMEZ HALDE

45 yaşındaki Sibel 5 yıldır tek başına kafe işletiyor. Haftanın 6 günü çalışıp, 1 gününde ise evdeki işlerle uğraşiyor. "Son 3 aydır peş peşe gelen zamlar, dövizin yükselişi bizim işlerimizi çok etkiledi. Ekonomik kriz insanları derinden vurdu. Bizim müşterilerimiz genelde işçi, ev kadını, öğrenci, emekli. Oturup bir çay bile içemez duruma geldiler. Bu da bizim işleri çok etkiliyor. Kazancımız yok ki geçimelim" diye anlatan Sibel, "Milletin bu gidişe bir an önce dur demesi gerekir" diye konuşuyor.

KUAFÖRE GİDECEK PARA MI VAR?

Eylem Gül, 20 yıldır kuaförlük yapan, 8 yıldır da kendi salonunu işleten 2 çocuk sahibi bir kadın. Daha önce hep yoğun

gördüğümüz kuaför salonu bu kez bomboş: "Açlık sınırına geldik pandemide dükkan kapalı olduğu için. Bağlı olduğumuz odamız var, fiyat listesi belirliyorlar ama o listeyi de 100 TL'ye bize satıyorlar. Odalar yıllık aidatlarını almaya geliyorlar bir de, başka türlü yoklar. Üye olmak zorunlu yoksa ruhsat alamıyorsunuz. Pandemi her hangi bir yardımları olmadı. Benim evim ve dükkanım kira. Bir de çocuklarım var. Yani dönmeye gereken bir çark var. En ufak bir şeyde ödemeler aksıyor. Döviz düştü ama fiyatlar düşmedi. 70 TL'ye aldığım ürünü 255 TL'ye aldım. Ben ev kadını olsam gidip kuaföre bir şey yaptırmasam, evde kendim halletmeye çalışırdım. Önceliğim o olmaz. İşlerin durgun olmasını anlıyorum o sebeple" diye anlatıyor.

'ANTİDEPRESANA BAŞLADIM'

Diğerleri ya istihdam için 2 kişi çalıştırmanın yanınızda diye. En son 2019 mart ayında BAĞ-KUR ödemesini yaptığımı söyleyen Eylem'e bunu sordüğümüzda, "Yok öyle bir dünya. İşveren kendi sigortasını, kirasını ödemiyor, hangi dünyadınız siz?" diye tepki gösterip ekliyor: "Baştakiler düzgün yapmış olsa işlerini insanlar neden ceplerindeki son parayı dolara yatırırsın. 41 yaşındayım, bu yaz antidepresan kullanmaya başladım. İster istemez evde sesler yükseliyor, bir şeylerin ödemesi zorlaşıyor. İnsanlar biz de evliya değiliz ya."

Geliyoruz ev ve çocuk meselesine. Orada da durumlar pek parlak değil. Çocuklarına yetişememekten yakınan Eylem, "Bir tanesi seneye üniversiteye gidecek, deli gibi kaynak kitap alıyorum. Küçük çocuğumu da kreşe gönderiyorum. Ayda 2 bin TL de oraya vermek zorundayım. Şimdi 2 bin 700 diyorlar. Belediyeler de bu konuda sınıfta kalmış durumda. Bir daha CHP'nin kazanmasını istemiyorum burada. Sadece atıp tutuyorlar. Aç şuraya bir kreş ayda bin TL de olsa verelim. Koy başına da atanamayan çocuk gelişimci insanları. Evka-2'de belediyenin kreşine gitmişim ücretleri öğrenmek için, dediler ki 1800 TL. Bir de servisi de yok. Dedim siz belediyesiniz ya özel şirket değil ki. Demem o ki bir kadının çalışıp üretmemesi için ülkemizde canla başla çalışıyorlar" diyor.

Seçim tartışmalarına da giriyoruz elbette, "Bunların başımızdan gitmesi gerekiyor. Ama yerine gelenin de farklı olacağını düşünmüyorum. Halkın sesi yok çünkü. Sol partiler küçük ve ayrı ayrı o sebeple ittifak kurlmaları çok iyi olur. Çok da destekleriz" diyor.

Yeni yılda evde, dükkanda, sokakta yaptığımız hesap çarşıya uymasa da yönetenlerin de hesabı şaşacak görünüyor. Çünkü kadın esnaflar da tıpkı işçi emekçi kadınlar gibi sermaye yanlısı bu iktidarın gitmesi için gereken neyse yapmaya hazır. Yeter ki dayanışma ve mücadele ağlarını oluşturmayı başaralım.

Telaş yok, sepette ped, yanımızda dayanışma var!

**Deniz ÇETİN
İZMİR**

Büro Emekçileri Sendikasında kadın bir şube yöneticisiyim. Ekonomik koşullar nedeniyle bir süredir sendika binamızı Eğitim-Sen şubelerinden biriyle birleştirdik. Giderlerimizi paylaşarak sendikalarımız arasında bir dayanışma ördük.

Birkaç yıl önce Eğitim-Sen'e ilk taşındığımızda kadın tuvaletinde bir sepet içinde ped olduğunu görünce sevinmişim. Bazen aniden pede ihtiyaç duyarız ve o an yanımızda olmayabilir. İşte böyle zamanlarda sendikadaysak telaş yok, sepette ped var! Günü kurtaran, kazaların önüne geçen, strese girmeden ihtiyacını karşılayabileceğin güzel bir dayanışma.

Geçenlerde bir öğretmen arkadaşımız uzun süredir boş olan ped sepetimize "Sepete ped koyabilir misiniz lütfen?" diye bir not bırakmış. Notu görünce sepete uzun süredir neden ped koymadığımızı düşündüm. Birçok sebep sayılabilir elbette bunun için ve mazeret de değil hiçbiri ama işyerinde yaptığımız konuşmaları hatırlayınca sebebinin de anlamak zor olmadığını.

Ped bir süredir kadınların hayatında lüks tüketim maddesi olarak görülüyor. Ancak kendimize yetecek kadar ped alabiliyoruz artık. Eskiden birimizin pede ihtiyacı olduğunda herkes hemen çantalarına yönelirdi. Herkes yarıştı arkadaşının ihtiyacına cevap verebilmek için. Çünkü hem çantalamızda yedğimiz olurdu hem de o kadar da dert değildi bir tane ped vermişsin arkadaşına. Şimdi öyle mi? Yemeklerimizden bile kıstığımız bir dönemde yedek ped olamıyor çoğu zaman. Ve herkes arşa varmış ped fiyatlarından yakınıyor şok içinde!

Her gün her şeye zam üstüne zam gelirken yoksulluk sınırı 13 bin TL'ye dayanmış durumda. Gel gör ki emeğiyle geçinip 13 bin TL ücret alan kişi sayısı yok denecek kadar az. Yani zaten yoksulduk ama yopyoksul olduk. Yoksullar için en önemli mesele temel tüketim maddelerine gelen zamlar. Hayatımızı asgari düzeyde sürdürmek için onlara ihtiyacımız var. Temel tüketim maddeleri deyince genelde aklımıza temel gıdalar, ısınma, barınma vb. geliyor ancak bir o kadar önemli olan diğer şey ise sağlık ürünleri. Bizim için ped de bunlardan biri ama lüks ürünler arasında yer alan yattan yüzde 1 KDV, regl ürünlerinden ise yüzde 18 KDV alınıyor.

Ülkemizde her 10 kadından 1'i ekonomik nedenlerle ped alamıyor hatta regl döneminde okula devamsızlık yapmak zorunda kalıyor. Uzmanlar sağlığımız açısından 2 saate bir ped değişimi öneriyor ama kadınlar gelen zamlar nedeniyle bir pedi kullanma sürelerini arttırıyor. Geçmişte günde 5 ped kullanıyorsa bunu günde 2'ye düşürmek zorunda kalıyor çoğu kadın. Yani kadınların yüksek ped fiyatları nedeniyle hijyenik ürünlere ulaşımı giderek zorlaşıyor ve kadınlar gün geçtikçe sağlıklarından oluyor!

Kendimiz için yaptığımız basit dayanışma bile ekonomik nedenlerle sekteye uğrayabiliyor. Ama elbette o sepete yeniden ped koyduk. Ne yapıp edip koymaya da devam edeceğiz. Çünkü pedden yüzde 18 KDV kaldırılması da ücretsiz ped dağıtımının sağlanması da bu dayanışmanın ve mücadelenin güçlenmesine bağlı. İskoçya, Fransa, Yeni Zelanda daha benim bilmediğim birçok ülkede bu sağlandı, bizde neden olmasın? Küçük büyük demeden dayanışma ağlarımızın güçlenmesi, mücadelemizin büyümesi dileğiyle iyi yıllar...

Fotoğraf: Evrensel

Mülteci çocuklara kendi adlarını bile çok mu göreceğiz?

ANKARA'nın Altındağ ilçesinde ve belki de şehrin en yoksul mahallesinde görev yapmakta olan bir sınıf öğretmeniyim. Sizlere çok iyi bildiğiniz bir durumu çok içeriden bir yerden anlatmak istiyorum. Genelde haberlerde görüp belki de kızdığımız, işlek caddelerde karşılaşmış bazen acıdığımız Suriyeli mülteci çocuklar bizim öğrencilerimizin büyük çoğunluğunu oluşturuyor. Şehrin en yoksul gecekondu bölgesinde benim de uzun yıllardır çalıştığım bu mahallede hayata tutunmaya çalışıyorlar. Çalıştığım okulun çevresi yaklaşık on yıldır kent sel dönüşümle değişip dönüştü. Mahallelinin çoğu TOKİ'lere taşındı ve öğrenci sayımız çok azalmıştı son yıllarda. Suriye'den yoğun olarak göç almaya başlayan bu mahallede evlerin büyük kısmı yıkık dökük, terk edilmiş, virane durumdaydı. TOKİ'lerde oturan ev sahipleri için de gelir kapısına dönüşen Suriyeli mülteci aileler mahalleye yakın olan Siteler'de küçük atölyelerde çalışıyor, asgari ücretin altında bir ücretle kendilerine ne iş verilirse yapıyorlar. Önceden çocuklarını okuttuğum bazı velilerim halen arada okula uğrar, bahçede görünce yanıma gelirler, kağıt ve hurda toplayıcısı olan bu eski velilerim son zamanlarda kağıt ve hurda bulmakta zorlandıklarını çünkü Suriyelilerin kendilerinden önce çöp topladıkları yerlere gidip oraları boşalttığını söylüyorlar. Anlayacağınız mahallede ciddi ölçüde çöp savaşları yaşanıyor.

ÇALIŞMAYAN TELEVİZYON, SAĞDAN SOLDAN TOPLANMIŞ EŞYALAR

Pandemiden önce ev ziyaretine gittiğimiz velilerimizin yaşadıklarına inanmakta biz bile zorlandık. Bir öğrencimin evinde neredeyse hiçbir şey yoktu, gerçekten hiçbir şey. Çalışmayan bir televizyon, duvar dibine sıralanmış minder, kırılent benzeri, sağdan soldan toplanmış bir şeyler, yerde incelmış, sökülmüş bir kilim... Sobanın üstünde lavaş benzeri bir ekmek (mahallede buna Suriye ekmeği diyorlar) ısıtılıp çocuklara veriliyor. Sobanın arkasındaki duvara yaslanmış bir leğen, belli ki sobanın yanında yıkıyor çocuklar. Zaten evde mutfak ve banyo kullanılır durumda olmadığı için her şey bu odada yapılıyor. Çatı aktığı için babasıyla birlikte çatıya çıkıp naylon gerip her tarafına büyük taşlar koyduklarını anlatıyor öğrencim, bu arada çocuklar bu hayata tutunma çabası içerisinde gerçekten dayanıklılar.

Çoğu zaman bize bile anlamsız gelen çoğu konu onlar için çok zorlayıcı olabiliyor, okuyorlar ama tam olarak anlamıyorlar, törenlere katılıyorlar, şiir okuyorlar ama ne yaptıklarının tam olarak farkına varamıyorlar.

TÜRKÇELEŞTİRİLEN İSİMLER

Çocuklar isimlerini Türkçeleştirip daha çok kabul görmeye çalışıyor ve bu bence çok ders çıkarmamız gereken bir durum. Bene adındaki bir öğrencimiz, "Öğretmenim ben Berna" dedi. "Senin adın Bene değil miydi?" dediğimde geçici sığınmacı kimliği çıkartmaya gittiklerini ve Berna diye yazdırdıklarını söyledi. Bir çocuğu kendi adıyla kabul edemiyorsak ya da ona öyle hissettirdiysek bu en çok bizim ayıbımızdır diye düşünüyorum.

Altındağ'dan bir öğretmen/ANKARA

Fotoğraf: Freepik

'Duyduğumuz en küçük kaygı dahi politik'

Uludağ Üniversitesi Kadın Çalışmaları Topluluğu

Uludağ Üniversitesi Kadın Çalışmaları Topluluğu olarak geçtiğimiz haftalarda Mirabal kardeşlerin mücadelesini ve kendi mücadele olanaklarımızı tartıştığımız bir etkinlik düzenledik. Mirabalların mücadelesinin bugünü işaret eden oldukça tanıdık bir zemini var. Trujillo'nun antidemokratik tek adam yönetimine karşı Mirabal kardeşlerin örgütlü öfkesi bizlere biz kez daha göstermiş oldu ki Trujillo nasıl ki şiddetin ve çöküşün bir formuysa Miraballar da biriken öfkenin ve isyanın bir formuydu.

Bugün mücadelenin olanaklarını daha da genişlettiğimiz bir düzlemde olsak da erkek egemenliği ve bu egemenliğin beslediği şiddet ve baskı da farklı yöntemlerle karşımıza çıkmakta. Ama insanlık tarihi şunu da gördü ki diktatörler de beslediği şiddet de biriken öfkenin karşısında yıkılmayan ve tarihe gömülmenin dışında bir şey deneyimlemedi. Bugün bunu Trujillo'nun değil Miraballar ve onların bize

Görsel: Freepik

miras bıraktığı mücadeleyi konuştuğumuzdan biliyoruz. **'DEĞİŞTİRİP DÖNÜŞTÜRMEYE ÖNCE YAKINLARIMDAN BAŞLADIM'**

Bir arkadaşımız yaşamını çevreleyen psikolojik şiddete karşı verdiği mücadeleden bahsediyor. Kadın Çalışmaları Topluluğuna dahil olmadan önce farklı alanlarda mücadeleye dahil olmaya çalıştığını söyleyen Hande "Şiddeti bizzat yaşamamın beni hep harekete geçiren bir yanı oldu. Değiştirme, bir şeyler yapma noktasında önce en yakınlarımdan başladım. Annemi değiştirmeye, onu ikna etmeye çalıştım" diyerek anlatıyor ilk çabalarını. Bireysel çabasının yeterli olmadığını hissettiği anlarda ise çeşitli platformlarda yer almanın ona güç verdiğini ve üniversitede bir kadın çalışmaları topluluğunun kurulacağını duyduğunda heyecanlandığını söylüyor.

Şeyma da kadın meselesine dair mücadelesine önce ailesinde başlayan bir kadın. Kız kardeşleriyle yaptığı tartışmaların bir sonucu olarak gittikleri üniversitelerde kadın kulüplerine üye olmuşlar. Şeyma en yakınlarımızı; kardeşlerimizi, arkadaşları-

mızı kadın meselesine dair söz söyleyen oluşumlara dâhil olmak için ikna etmenin de mücadelenin bir yöntemi olduğunu düşünenlerden: "İhtiyaç duyduğumuzda yanımızda birilerinin olduğunu bilmek en büyük güven kaynağı. Evet şiddet var, diyerek bu konuyu atlatamayız. Harekete geçmediğimiz sürece farkındalık işe yarar bir yöntem değil. Ben buna kardeşlerim ve arkadaşlarımla başladım. Çünkü harekete geçebilmek için bu birlikteliğin gücünü genişletmemiz gerekiyor."

Henüz toplulukla tanışmadığı zamanlarda Şeyma'nın başından bir taciz vakası geçmiş. "Şayet topluluğu tanısaydım kendimi daha güvende ve güçlü hissedirdim" diyen Şeyma devam ediyor: "Tacize uğradığım ana dair somut bir kanıt çıkaramadım ama beni taciz eden kişi 'Etek giymişti, beni tahrik etti' gibi söylemleriyle itiraf etti. Buna rağmen dava üç celsenin sonunda takipsizlik kararı aldı ve düştü. Ben adamdan korktuğum için ilk davaya gidemedim. Sonrakilere de hep tek başıma gittim. Evet, topluluğu tanısaydım, bilseydim davanın seyri değişmezdi belki ama ne o ilk davaya gitmekten korkardım ne de sonrakilere tek başıma giderdim." Şeyma uğradığı tacizde o anki kaygısının dahi politik olduğunu şöyle ifade ediyor: "Hükümet bize bu kaygıyı empoze etmek için yıllarını verdi ve biz de bu kaygıları, korkuları aşabilmek için yıllarımızı harcıyoruz. 'Kadın cinayetleri politiktir' demenin de en temeli bu zaten. Kadın cinayetlerinden en ufak kaygımıza kadar bütün mesele politik aslında."

AÇLIĞINA OKUMAK

Adıyaman Üniversitesi öğrencileri

GEÇTİĞİMİZ günlerde KYK burslarının açıklanmasının ardından bu karşılıksız bursu alamayan pek çok öğrenci geri ödeme zorunluluğu olan öğrenim kredisi almak zorunda kaldı. Önümüzdeki ay yurt fiyatlarına yapılacak zam oranı henüz belli değilken her sene gibi bu sene de burs ile aynı oranda zam yapılıp yapılmayacağı ise öğrenciler arasında merak konusu. Öğrenciler en temel ihtiyaçlarını dahi karşılayamazken ulaşma, kozmetik ürünlere hatta tuvalet kağıdına dahi para yetiştiremez hale geldiler. Adıyaman Üniversitesi'nde okuyan ve KYK yurdunda kalan kadın öğrenciler geçim sıkıntısının sırtlarına bindirdiği yükü anlatıyor.

'NE FOTOKOPİ ÇEKTİREBİLİYORUZ NE KİTAP ALABİLİYORUZ'

Matematik Bölümü öğrencilerinden Dilan, ailenin ilk üniversite öğrencisi. Burs almadan sadece ailesinin desteği ile geçinmeye çalışıyor. Onların desteği olmasa okuyabileceğini dahi düşünmüyor. 3 sene üst üste bursa başvurmuş fakat her sene öğrenim kredisi çıkmış: "Matematik Bölümü'nden mezun olanlara iş imkânı sağlanmıyor. Mezun olursam iş bulacağım dahi belli değilken sırtımda o kadar borçla ne yaparım?" diyerek sürekli değişen formasyon sisteminden dolayı mağdur olduklarını anlatıyor.

Verilen burs neye yetiyor ki?

"Önceden hocamızın istediği bir kitap pahalı ise fotokopi ile idare ederdik. Şimdi ne fotokopi çektirebiliyor ne de kitabı alabiliyoruz" sözleri kağıttaki fiyat artışının öğrencilerin hayatını nasıl etkilediğinin özeti. Artık öğrencilere kulak verilmesini ve onların sorunlarına çözüm bulunmasını istiyor.

'YOL PARASI YÜZÜNDEN AİLEMİN YANINA GİDEMİYORUM'

Yine Matematik Bölümü'nde okuyan Nur, konuştuğumuz öğrenciler arasında KYK bursu alan tek öğrenci. Tek avantajının kendisine öğrenim kredisi değil "burs" çıkması olduğunu söylüyor gülerken.

Fotoğraf: Hilal Tok/Ekmeç ve Gül

Yurt parasını ailesinin ödediğini, temel ihtiyaçlarını ise burs ile karşılamaya çalıştığını anlatıyor. Burslara yapılan zam oranı ile ilgili "Yurtlara da zam yapılınsın da ondan sonra görelim bursa zam yapılıp yapılmadığını. Kaşıkla verip kepçeyle alıyorlar" diyor. "Boş zamanım olsa da memlekete gidemiyorum. Yol ücreti neredeyse bir aylık bursum ile eş değer" diyerek pandemi öncesinde yol ücretinin şimdiki dörte biri kadar olduğunu söylüyor.

'AİLEMDE 4 ÖĞRENCİDEN SADECE BİRİ BURS ALABİLDİ'

Kimya Teknolojisi Bölümünde okuyan Gülcan, birinci sınıf öğrencisi. Babası emekli; geçinemedikleri için ek işlerde çalışıyor. Mal varlıklarının olmadığını aksine çok borçları olmasına rağmen kendisine burs değil öğrenim kredisi çıktığını söylüyor. Evde üniversite okuyan dört kardeşten sadece birine burs çıkmış; "İhtiyacı olan kimseye burs çıkmadı. Madem ihtiyaca göre belirlenmiyor neye göre belirleniyor o zaman?" diyerek burs dağıtımının adil bir şekilde yapılmadığını düşündüğünü ifade ediyor. Ailesinden maddi destek almak zorunda kalması onu oldukça üzüyor. "Kendime en son ne zaman kıyafet aldım hatırlamıyorum. Gerçi kıyafet de istemiyorum aç kalmayayım yeter" diyerek şahsi ihtiyaçlarını dahi göz ardı ettiğini, iyi kötü demeden her şeyin en ucuzunu almaya çalıştığını anlatıyor.

Bize yalan söylemişler...

Kübra YETER

Giriş gelişme sonuç. Bir konu için gereken üç aşama olur kendileri. Fakat bu yazıda böyle bir aşama yok. Çünkü bahsini açacağım konu henüz sonuca ulaşmadığı için giriş ve gelişme arasında, arafta. Hayatlarımız gibi. Erkekler bu dünyaya doğarlar, isimleri olur, hakları hukukları hatta yasaları. Biz kadınlar ise yalnızca doğarız. Haktan noksan, binbir titrin üstümüze atıldığı bir dünyaya sadece doğarız. Sonra biri çıkar ödül konuşmasında der ki "Bu toprakların kadınları yardır, aşktır, anadır, yuvayı yapandır." İşte ben bu cümle içerisindeki "ana"yı. Herkesin bana bir şeyler öğretmeye çalıştığı, cahil olarak belledikleri, "Aman o ne anlar" dedikleri taze anne.

Bizim coğrafyada kadın olarak hayata devam edebilmenin binbir zorluğu var. Lafi var sözü var... Ben de şu sıra toplumdun çık çık seslerini çokça duyduğum yeni bir şey deneyimliyorum. Yaklaşık 9 ay önce doğum yaptım. Hamilelikle beraber 1 buçuk yıl. Şimdi bu 1 buçuk yılı çileye döndürülmüş bir kadının yakınmasını okuyacaksınız kız kardeşim. Biliyorum yalnız değildim. Bil, yalnız değilsin.

GİRİŞ: HER ŞEY BİR MASAL MI?

Bize annelik daima masal gibi anlatılır. "Bebegi öğrendiğin o ilk anla başlar her şey, bitmeyen bir rüya... Kutsalsın! Cenneti ayağına sererler güzelim." Gerçekten mi? Gerçi başlarda işler bu kutsallıkta yürür. Sonra hamileliğin üç ayrı dönemi gibi ilgi üçe bölünür. Mesela benim ilk üç ayım "Sen hamilesin yapma, otur"la geçti. İkinci üç ayım "Eee cinsiyeti ne" Son üç ayım "Çok mu yedin?", "Doğurmadın mı daha?" "Normal mi, sezaryen mi?" sorularıyla ilerledi. Tabii toplum birinin hamile olduğunu öğrenmeyegörsün. Asla peşini bırakmıyor. Dört koldan sarıyor etrafını. Taksi şoförü, kasabı, komşusu, tanışmadığın akraban. Herkes bi' sevap peşinde. İşin ucunda hayır duamız var: "Sen hamilesin duan kabul olur." Amin. Sonra aklımız ermez diye düşünüyor olacaklar ki başlıyorlar: "Biz kaç çocuk büyüttük. Bizim zamanımızdaa..." O zamanla aramızda rahat 30 sene var. Bu 30 sene de tıp ilerlemedi mi Allah aşkına? Amcam habere ajans diyedursun, doğan bebek son teknolojiyi donanıp da geliyor, hehey. Her şey iyi güzel. Üreyip çoğalıyor. Toplum nezdinde bir görev ifa ediyorsun. Fakat kurallara uyduğun müddetçe. Hamileyken göbeğin belirmesi büyük problem. Yok öyle gerine gerine gezinmek. Yoksa benim gibi nefret dolu bakışlara maruz kalıp çık çık'lanırsın. Bedenini teşhir etmemeliymiş hamile bir bayan(!) Teşhir... Bedenini... Bayan... Yani şeytan diyor ki telefonu yediren abi gi...

GELİŞME: KİME GÖRE ANNELİK!

Peki doğumdan sonra? Bence film asıl o zaman başlıyor. Teyzeler, dayılar çoğalıyor. Anneler, görümcüler, eltiler sahneye çıkıyor. Herkes lafını kuşanıp başına üşüşüyor. Bebek doğmuş, seninle yok. Nasıl hissediyorsun, onlara ne! Ben de işte o sıralarda neye uğradığımı çözmemiştim. Kucağımda bağ kurmaya çalıştığım minnak bir yavru. Biraz dinginlik istiyorum

ama nerede. Mübarek herkeste bir meme içi süt ölçer. "Sütün geldi mi kız" "Emmiyor mu" "Yok yok doymuyor, emzir emzir" "Böyle çocuk bakılmaz" "Niye ağlattın çocuğu" ve daha bir sürü insanı eksik hissettirecek cümleler. Mesela ben doğum yaptığım ilk dakikasında şöyle bir cümle duymuştum: "Artık gerçek bir kadınsın" Ne!? Bu zamana kadar neydim? Ya hiç çocuk istemeseydim? Bunlar bir yana bir de kadınlık görevlerin(!) var. Kocana bak, evi topla, yemek yap, kilo ver. Gülümse, uyuma, oturma. Arkadaşlarını unut. Artık annesin. Öncesi yok, seni sen yapan hiçbir şey yok. Yok mu gerçekten? Kim karar veriyor?

Bebek biraz büyüsün, bu sefer lafta seviye değişiyor. Çocuğun alanına zorla girmeler başlıyor. Uyardığında pis kadın oluyorsun. Örneğin ben çok bilmiş oldum. Halbuki bebeğimi istismara karşı bilinçlendirmekten ve korumaktan başka derdim yok. Bu coğrafyada çocuklar tehlikede demekten yoruldu. Cinsel şakalar yapmayın, şiddeti aşılamayın, erkekliliğini pohpohlayıp kızlığından utandırmayın demekten...

Sadece laf söz mü yoruyor? Hayır. Ülkede artan şiddet de gelip tutuyor yakamızdan. Sokaklarda her gün kadınların katledilmesi, çocukların istismara uğraması daha da tikiyor nefesimizi. Kendimden devam

edeyim; ben çocuğunu kanguruyla taşıyan bir kadımsın. Bana zarar vermek için yaklaşan birine karşı oldukça korumasızım ve haliyle korkuyorum. Yolda yürürken tedirginim. Bıçak darbesi almaktan, bir kurşuna denk gelmekten korkuyorum. Bu korkuyu körüklemek için de ellerinden geleni yapıyorlar. İstanbul Sözleşmesi'ne savaş açıyorlar, haklarımızı saldıyorlar ama asla katillerle mücadele etmiyorlar. Emziren kadın stres yapmamalı güya, kolay mı? Bir de işin ekonomik boyutu var. Sen süt veriyorsun güzel beslenip kendine bakmalısın. Enflasyonun uçtuğu sırada mı? Bez fiyatları almış yürümüş. Bezin tanesi olmuş 2 lira. Günlük ortalamayı aylığa vursak zaten uykularımız kaçıyor. Bebek mamalarına yaklaşılmıyor. Ben hiç kullanmadım ama kullanan aileler var. Zar zor geçinen, ay sonunu, kirayı düşünen bizim gibi birçok insan var. Bir ülke düşünün ki marketlerinde bebek mamalarına güvenlik kilidi vurulsun. Kim bu işlerden sorumlu bakanlar, başkanlar? Bilen söylesin hele. Peki bizim kadınlığımızı sorgulayan ahali, bu dertler senin de derdin değil mi?

SONUÇ: KADINLAR BELİRLEYECEK

Bir laf var: Anne olunca anlarsın. Evet, ben anladım. Bize yalan söylemişler. Mükemmel annelik yokmuş. Hatalarınla büyümek, onlara sarılmak ve doğrunu bulmak varmış. Gülten Akın demiş ya "en güzeli, yol yürüyüş öğretir." Tam da böyle. Yemek yapmasam kimse ölmez, evi toplamasam da. Çalışmak zorundasın diye kötü biri değilsin. Ülkenin şartları buna zorluyorsa sorumlusu sen misin? Halden, bebek bakım ve giderinden anlamayan teyzeler, amcalar konuşsun. Boş ver. Bize ne! Bırak onlar düşünsün. Bizim derdimiz hayatlarımızla. 2022'de bir dileğimiz olacaksa bu dilek eşit bir hayat talebindeki ısrarımızdır. Öldürülmediğimiz bir dünyadır ve çocuklarımızın kahrkahralarının eksik olmayacağı o güzel geleceği inşa etmedeki inadımız. Başta demiştim ya yazı giriş ve gelişme arasında, arafta. Sonucu kadınlar belirleyecek. Korktuğumuz, yalnızlaştığımız anda kalabalıklığımızı hatırlayarak.

'Ama kadının hiç mi suçu yok canım, şimdiye kadar niye ayrılmamış?'

Psikolog Aylin AKÇAY

Geçtiğimiz ay kadına şiddet uygulayanı da “annelerin” yetiştirdiği düşüncesinden yola çıkarak kadınların da suçlu olduğuna ilişkin söylemleri değerlendirmiştik. Başka bir mesele de bir şiddet olayında okun sivri ucunu kadına çevirip “Kadın neden şimdiye kadar ayrılmamış?”, “Neden hâlâ ayrılmıyor?”, “Nasıl böyle biri ile birlikte olabiliyor?” gibi sorulara ağırlık verilmesi.

Bu soruları ele alalım, göstereceğimiz dayanışmayı, şiddetin karşısında alacağımız net tutumu da belirliyor. Bu nedenle bunların üzerinde durmak, dayanışmayı ve mücadeleyi güçlendirecek tutumlar geliştirebilmek için oldukça değerli. Ekmek ve Gül'ün bu sayısında ve devamında gelecek sayıda bu sorulara, cevaplara ve cevapların sonuçlarına bakacağız. Hadi başlayalım!

UNUTMA: ŞİDDETİN SORUMLUSU ŞİDDET UYGULAYANDIR!

■ Şiddete, özellikle de uzun süre tekrar eden şekilde maruz kalan kadınların temel ihtiyaçları arasında “şiddet uygulayanı şiddetten mesul tutma” önemli bir yer tutar (güvende olmak, korunma, şiddetin sonlanması, tıbbi-hukuki ve sosyal hizmet desteği vb. ihtiyaçlara ek olarak). Bu ne anlama gelir? Şiddeti uygulayan şiddetten sorumludur, sorumlu tutulmalıdır. Kadın bunu duyma ve hissetme ihtiyacı duyar. Yargılanmamak, suçlanmamak da ihtiyacın diğer parçalarıdır.

■ Şiddeti uygulayanı sorumlu tutma, sadece şiddete uğrayanın ihtiyacı değil. Dayanışma göstermeye çalışanın da ihtiyacı, şiddetle mücadelenin ise gerekliliğidir.

■ Şiddet karşısında bazen şiddet uygulayanı sorumlu tutma ve şiddet görene destek vermenin şarta bağlandığını görebiliyoruz. Kadının ya da erkeğin konumu, tutu-

mu, ilişki geçmişi ya da başka özellikleri etkili olabiliyor. “Makbul” durumdaki kadınlara yönelik şiddet daha geniş kesimlerden tepki çeker ve şiddeti uygulayan daha kesin şekilde şiddetten sorumlu tutulurken, resmi evlilik içermeyen birliktelik, kadının nerede, ne zaman, nasıl şiddete uğradığı, cinsel yönelim ve cinsel kimlik şiddet uygulayanın sorumluluğunu muğlaklaştırıp, dikkatinin mağdurun pozisyonuna odaklanmasına neden olabiliyor. Şiddet uygulayanı sorumlu tutma ve kadınla dayanışma da sekteye uğramış oluyor.

■ Destek vermenin şarta bağlanmasında bir kadının şiddet karşısında ne yapması gerektiğine dair kendi beklentilerimiz, isteklerimiz, ön yargılarımız, şiddete dair bilgi eksiklerimiz de belirleyici olabiliyor. Özellikle sosyal medyada “Ama kadının hiç mi suçu yok canım, şimdiye kadar niye ayrılmamış?” minvalindeki tutumların altında çoğu kez şiddetin toplumsal-politik ve iktidarla ilişkili yönlerine, şiddetin karmaşık ve uzun süreli etkilerine, cinsiyet eşitsizliğinin ve sonuçlarının kuşaklar boyunca aktarılmasının kadınlar üzerinde oluşturduğu etkilere, çocukluk ilişkilerimizin yetişkinliğimize devrettiği zorluklara dair bilgi eksikliklerimiz yer alır.

ŞİDDET: ANLIK DEĞİL, UPUZUN BİR SÜREÇ

■ Ev içinde ya da ilişki içinde var olan şiddet ve şiddet ilişkisi anlık-tekil bir durum değil, bir süreç olarak işler. Nedenleri de sonuçları da bir süreci kapsar. Bir ilişki salt şiddetten oluşmaz. Erkek, şiddetle birlikte ilgi, sevgi ve şefkat içeren davranışlar da gösterir ve bunları dönüşümlü olarak kullanır. Hatta şiddet anında dahi bunları birlikte kullanabilir. Ağır bir şiddetin ardından yarayı sarmak, ölmesine izin vermemek, şiddeti bir yerde sonlandırmak vb. kadının yara almış dünyasında erkeği “kurtarıcı” haline dönüştürebilir. Gerçekliği zedeleyen bu durum şiddetin etkisini kadın için daha ağırlaştırır.

■ Uzun süreli şiddet sarmalı, ilk başta kabul edilemez ve tahammül edilemez şiddetin kadın için sonunda sıradanlaşmasına, kabul edilmesine, şiddetten başka bir şey olarak görülmesine, hatta savunulmasına dönüşebilir. Kadın için bir değersizleşme süreci olarak işleyen bu uzun süreç, kadının erkeğin kendisinden beklentilerini içselleştirmesine, kendisini erkeğin gözünden görmesine, değişmesi gerekenin kendisi olduğuna inanmasına neden olabilir. Yani kadının kendi gerçekliği kaybolur; erkeğin gerçekliği onun gerçekliği olur, zorlu ve ağır bir zihinsel ve psikolojik yükü karşılar.

■ Şiddetin olabilecek etkilerine dair (elbette ki çok daha kapsamlı ve karmaşık bir süreçtir bu) bu spot hatırlatmalar, şiddetin

‘Kadın neden şimdiye kadar ayrılmamış?’, ‘Nasıl böyle biri ile birlikte olabiliyor?... gibi soruları ele alalım, göstereceğimiz dayanışmayı, şiddetin karşısında alacağımız net tutumu da belirliyor.’

belki hiç düşünmediğimiz boyutları ve olası sonuçları üzerine daha çok düşünmemize yardımcı olması ve bir kadın ile ilgili bir yargıda bulunurken çokça kez düşünmeye vesile olması için paylaşıldı. Her şiddet bu sonucu doğurmaz, her kişi aynı süreci geçirmez ama sistem tarafından da desteklenen şiddetin sonuçlarının varabileceği noktanın çarpıcılığı açısından bu noktalar önemli.

AMA’SIZ... FAKATSIZ...

Bu tabloya kuşaklar boyu devam eden ve kadınlar olarak sonuçlarını devraldığımız cinsiyet eşitsizliğinin ve ezilmenin etkilerini ekleyebiliriz. Çocukluk sürecimizi, burada kurduğumuz ilişkileri, travmalarımızı, öğrenilmiş çaresizlik durumlarımızı, sağlıklı yetişkinlik ilişkileri ve sınırlar kurmadaki zorluklarımızı bunlara ekleyebiliriz. Şiddet bireysel ya da psikolojik bir süreç değil elbette, ama bu yaşadıklarımız da içinde bulunduğumuz sistemden azade değil.

Kadınların hem sistem tarafından hem ev içindeki şiddet aracılığı ile kontrol altında tutulmaya çalışıldığı, kamu tarafından yeterince desteklenmediği ve yalnızlaştırıldığı bir süreçte şiddete maruz kalan kadınları yargılamak daha dikkatli olmaya ihtiyacımız var. “Neden?” sorusunu önce kadınlara değil şiddet uygulayan ve buna göz yuman için sormaya ihtiyacımız var. Kadınların ihtiyacına yanıt vermeye çalışırken, dayanışma ve destek olmaya, amasız fakatsız şiddet uygulayanı sorumlu tutmaya ihtiyacımız var.

Gelecek sayı: Şiddet ilişkisinden uzaklaşmak sadece “cesaret” işi mi?

Bu romantizm nerede satılıyor?

GİDEK ALAK...

Fatma KOÇ
Adana

“Bak sakın bunu dergiye yazma!” Ayşe ile sohbetlerimiz artık bu cümle ile başlıyor. (Ahhh Ayşecim istesen de senin her anlattığını dergiye yazamam ki...) “Zaten senin izin olmadan yazmam biliyorsun” diyorum. “Amaannnnn! Yaz beee, insanlar biraz gülsünler. Geçim derdi, hayat pahalılığı gelecek hal mı bıraktı” diyor. Kahveler içilip fallara baktıktan sonra, demlenmiş çaylarımızı alıp sohbe başlıyoruz. (Ayşe mütemediyen anlatırken bize dinlemek, gülmek ve şoka girmek kalıyor)

— Kızzzzz Nesrin abla (Ayşe'nin görümcesi) evlendi size söyledim mi?

— Yoo söylemedin. Ne zaman, kiminle evlendi?

— Nesrin ablanın kocası çok kötü bir adamdı, iki oğlu var, çocuklar küçükken ayrıldılar. Şimdi biri 23 diğeri 20 yaşında, kendilerini kurtardılar. Nesrin abla da çalıştı, hep ayakları üzerinde durdu. Ortak bir arkadaşları varmış adamlar, o tanıştırmış öyle tesadüf. Adam Londra'da taksi şoförümüş, geçen yıl izne geldiğinde Nesrin ablayı görmüş ama hiç konuşmamışlar, bu sene yine geldiğinde yine karşılaşmışlar, işte görüşmüşler, adam evlenme teklif etmiş. Nesrin abla kabul etti, nikah kıydılar. Ayyyyy Fatoş adam bir romantik, bir kibar benim bile evlenesim geldi.

— Ayşeeeee!

— Adam Nesrin ablanın bir dediğini iki etmiyor, elini sıcak sudan soğuk suya sokmuyor. İkinci evlilikte çok mutlu olunuyormuş, ben de benimkini boşayıp yeniden mi evlensem acaba?

— Kız adamı durduk yere niye boşuyorsun?

— Öyle deme, geçen gün evde televizyon seyrediyoruz karşılıklı koltuklarda, filmde romantik bir sahne gördüm çok hoşuma gitti. Döndüm “Lan sen beni seviyon mu?” diye sordum. Hemen kafasını çevirdi “Git işine Ayşe” dedi. Dedim anam adam işten yorgun argın geliyor acaba ondan mı? Yok, adam öküz. Herkesin kocası çalışıyor bir benimki mi yoruluyor? O kadar çikolata da alıyorum halbuki. (Hep birlikte kahkahayı basıyoruz) Yok beeee ben o çikolataları nereden bulup alacam param mı var? Siz gülün diye söyledim. Hem sizin yüzünüzden artık Osman'ın evine de gidemiyorum, Allah bilir yeni yeni neler almıştır... Bence sizin bana nazarınız değdi. (Kızzzz deli misin senin çikolatalarına ne nazar değdireceğiz)

“Ayşeeeee yine başladın” diyor. “Tamam beeeeee şaka yapmak yasak, konuşmak yasak, düşünmek yasak, hayal etmek yasak napak ölek mi? Biz de insanız bizim de hakkımız” cevabını veriyor. “Bacım size bir şey diyeyim mi?” diye koltukta kaykılıp ciddiyete bürününce “ne diyecen gene” diye işkilleniyoruz. “Bizim mahallede Fikriye var ya, işte o kocasını internette biriyle konuşurken yakalamış. Fikriye tüm yazışmalarını okumuş. Adam döktürmüş bekarım, mühendisim diye halbuki 2 çocukları var işi de kaynakçılık. Çok kavga etmişler. Ş...sizin savunması “Eee sen de çok kilo aldın yaşlandın” olmuş. “Hem sadece konuş-

tuk, bişe yapmadık ki” fe-lan demiş.

Fikriye çocuklarını alıp annesinin evine gitmiş, ama araya eş dost girince geri dönmüş. Ya bu erkekler kendini ne sanıyor! Fikriye kocasından zayıf, adamı görse nasıl şişman. Kızzzzz, Fikriye'nin kocasını çıplak düşünsene. (Ayşeee yuhh artık!) Oturunca memeleri göbeğinin üstünde duruyor, haline bakmadan Fikriye'yi beğenmiyor-muş. (Ayşe komşunun kocasını gözümün önüne çıplak getirdin ya bir şey demiyorum sana.)

Kızzzzz bu zenginler aldatma meselesine hiç bizim kadar üzülüyorlar sanki? Osman'ın karısı hep yakalıyor adamı ama hiç evi terk etmiyor. Kızıyor, küsüyor arkasından adam ya arabasını değiştiriyor ya mücevher alıyor. En son gene yakalamıştı. Sonra gitti burnunu yaptırdı, bir de yeni çıkmış, gamze yaptırdı. Sırf gamze estetiği için 20 bin verdi. Onlara giderken tam 3 araç değiştiriyorum, yol paramı ayrı olarak vermesini istedim beni işten çıkardı. Bu zenginler bizi ne olarak görüyor acaba? Normalde 5 gibi çıkmam lazım ama ben işimi tam bitirmeden çıkmıyorum. Benim onlara kul hakkım geçiyor ama umurlarında değil. Kadın bana “Ayşecim” deyince benim yelkenlerim suya iniyor.

— Ayşecim biz zenginlerle aynı gemide değiliz. Onlar işveren, bizler işçiyiz. Çalıştığın hiçbir yerde işverenin ile gönül bağı kurma, sana iyi davranması bir lütuf değil. O işi senden daha güzel daha ucuz yapan birini bulsa seni hemen çıkarır.

— Heeee kız gerçekten öyle oldu. Fatoş kızzzz sen nasıl böyle her şeyi biliyorsun?

— Her şeyi bilmiyorum Ayşecim, sadece kim emeği ile kazanıyor kim kimin emeği üzerinden kazanıyor onu biliyorum.

— Üfff gene anlamadığım şeylerden konuşmaya

Çizim: Müslime Karabatak

Ayşe'nin yeni konusu kocaların umursamazlıkları, kendilerine bakmadan kadınları küçümsemeleri... İkinci evliliğini yapan görümcesinden yola çıkıp, Fikriye'nin aldatılma hikayesine varırken arada yine gülmekten kırıyor.

başladın. Bilmiyordum, ama öğrendim. Madem yol paramı vermiyor, istiyorum. Eskiden istemezdim. Beni işten çıkarırlarsa ne yaparım, diye düşünürdüm. Şimdi amannn benim gibi çalışanı nereden bulacak, diyorum. Hakkım olanı istiyorum. Neyse gene sıkıcı sıkıcı konuşmaya başladınız. Ben canım sıkılınca ne yapıyorum biliyor musunuz?

— (Aman Allah'ım geliyor herkes sıkı tutunsun) Ne yapıyorsun Ayşe?

— Kızmayacaksın ama!

— Sen önce anlat gerisine hep birlikte karar verelim.

— Tamam anlatacam ama önce şu çocukları başka odaya gönderin.

— (Yok artık o kadar mı?) Tamam Ayşe vazgeçtik, öğrenmek de dinlemek de istemiyorum.

Zeynep ısrar ediyor, “Sus be anlatsın” diyor. Serap ayağa kalkıp çocukları odanın içinden toparlamaya başlıyor bile. Ayşe kahkaha atarak izliyor, ben “Abartmayın yaaaaa tamam bugünlük bu kadar yeter” diyorum ama nafiye. Çocuklar diğer odaya götürülüp televizyon açılıyor bizim odanın kapısı kapatılıyor çaylar yenileniyor. Ayşe anlatmaya başlıyor!..

Gelecek sayı: Ayşe'nin fantazileri...

Evlilik hakkında 'diğer' her şey

Sevil ARACI

Bir süredir Fox TV ekranlarında salı günleri yayınlanan Evlilik Hakkında Her Şey isimli diziyi ilgiyle takip ediyorum. Dizinin konusu boşanma olunca, Orta Doğu ve Balkanların en iyi boşanma avukatı olarak bu diziyeye dair yazmam şart oldu :) Şaka şaka... Aslına bakarsanız bizim ülkemizde avukatlar arasında pek böyle bir branşlaşma olduğunu söyleyemeyiz. Dizi yabancı bir diziden uyarlandığından bizde olmayan bir sürü şey de eklenmiş senaryoya. Dizide gördüğümüz o şirketleşen hukuk büroları, dava öncesi görüşmeler, mahkeme salonlarındaki havalı beyanlar falan... Bunlar bizde olmayan şeyler. Ama bir yandan da hukukta şirketleşmeye doğru gidildiği de bir gerçek. Şimdilik boşanma alanında olmasa da özellikle icra alanında, banka veznesi gibi çalışan, onlarca avukat çalıştıran bürolar var. Avukatlık mesleği de giderek paranın parayı çektiği bir sektöre haline geliyor. Bahsettiğim bu bürolardaki avukatlar, avukattan ziyade teknik eleman gibi, hem de çok kötü koşullarda çalıştırılıyorlar. Ama tüm bunlar başka bir yazının konusu.

Bizim bugünkü konumuz ise dizinin işledikleri. Neler var dizide? İlk bölümlerden itibaren evliliği, aldatma gibi nedenlerle nihayete eren kadınları gördük. İlk başta dizinin ana rollerinden Çolpan Cevher'in evliliğinin bir ihanet nedeni ile bittiğini ve Çolpan'ın buradan aldığı ilhamla da boşanma davaları konusunda çok iddialı olduğunu öğrendik. Tabii babasız büyümek zorunda kalan kızları Azra ve Sanem de annelerinin izinden gidiyorlardı. Sonra Azra, emekli olmaya direnen annesine kazan kaldırarak rakip hukuk bürosuna transfer oldu.

BOŞANMANIN ZENGİN HALİ

Dizide daha çok zengin kadınların boşanma davalarına tanık oluyoruz. Böyle olunca da haliyle konu gizlenen sınır ötesi banka hesapları, kayıt dışı mal varlıkları, paylaşım dışı bırakılmak istenen yatlar, katlar oluyor. Tarafları anlaşmalı boşanma konusunda ikna eden avukatlar türlü entrikalara başvuruyor. Bunlar da gerçek hayatta pek göremeyeceğiniz şeyler. Biz sıradan insanların sıradan boşanma davalarında nafakanın kaç lira olacağını, bunun tahsil edilme imkanının olup olmayacağını dert ediyoruz mesele daha çok. Taraflar yoksul olduğunda kadının tek alabileceği, nafaka. Onda da erkek davayı uzatmanın şartı olarak "Nafaka isteme" diyebiliyor ve böylece pek çok kadın sadece kurtulmak adına alacağı üç kuruş destekten dahi vazgeçiyor. Mal varlıkları öyle şişkin olmayınca paylaşım savaşı da öyle hararetli olmuyor doğal olarak. Zaten kadınlar daha çok artık

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

dayanacak güçleri kalmadığında karar verebiliyorlar boşanmaya. O yüzden ilk avukata başvurduklarında boşanabilenlerin sayısı oldukça az. Genellikle birkaç defa girişimde bulunulduktan sonra bu sonuca ulaşabiliyor. Neden dersiniz, toplumda boşanmış kadına bakış, ekonomik zorluklar, çocuklarla ilgili kaygılar başlıca sebepler.

GERÇEK HAYATIN GERÇEK BOŞANMALARINDA GERÇEK DAYANIŞMALAR

Dizi kadına yönelik şiddet olgusunu da sıkça işliyor. Dizide izlediğimiz ilk şiddet öyküsü Ceylan'ınkiydi. Kocasından ağır derecede şiddet gören Ceylan, kocası oğlunu okuldan almaya kalkınca kadar onu terk etmeyi düşünmemişti bile. Ceylan oğlunun okuma ihtimalinin -bu bir anlamda kendi hayallerinin de- elinden alınmasına karşı başkaldırabilirdi. Gerçek hayatta da böyle değil mi? Yoksul kadın ancak kendinin ya da evladının canına ve geleceğine kastedildiğinde boşanmayı düşünebilirken dizide gördüğümüz zengin kadınların "kadınlık gururu" lüksleri var, onlar aldatılınca ya da eşlerinden ilgi, sevgi görmeyince de boşanabiliyor.

Üstelik Ceylan boşanmaya kalkınca dayakçı kocasının elinden canını zor kurtardı. Peki kaç kadın bu süreçleri yaşarken Ceylan kadar şanslı olabiliyor? Ceylan sıkışık trafiğin ortasında Azra'ya rastlamamış olsaydı yine de kurtulabilir miydi kocasından? Sığınmaya çalıştığı baba evi de ona yuva olmayınca nereye gider, ne yapardı? Bilemiyoruz. Neticede Azra'nın da yardımıyla Ceylan neredeyse canından olacaktı kocasından kurtuldu, kendi ayakları üzerinde durabilen bir kadına dönüştü. Gerçek hayatta tehdit altında boşanmak isteyen kadınlar bu kadar kolay destek ağı bulamıyor elbet. Pek az kadın kendi ailesinden destek görebiliyor. Devlet koruması alabilmek için her bir tuğlası erkek egemenliğiyle harç olan devasa bir

bürokrasiyle uğraşmak zorunda kalınıyor. Gerçek hayatta kadınların hayatları yine kadın dayanışması ile kurtulabiliyor.

CEYLANLAR VE MELİSALAR

Konu erkek şiddeti olduğunda, makam, mevki statü fark etmeksizin her kadın potansiyel şiddet mağduru, bu doğru. Dizide ünlü şarkıcı Melisa'nın öyküsü bu gerçeği bir kez daha hatırlattı bizlere. Anket sonuçları üniversite mezunu kadınların şiddet görme oranlarının şaşırtıcı derecede yüksek olduğunu gösteriyor. Bu ülkede doktor, avukat, hakim gibi mesleklerden kadınların da şiddet gördüğüne, kadın cinayeti kurbanı olduğuna da tanık oluyoruz.

Ama bu potansiyel ya da gerçekleşmiş şiddeti deneyimleme biçimlerinin, şiddet karşısında direnme olanakları ve mekanizmalarının sınıfsal nitelikler taşıdığı da muhakkak. Diziyi düşünelim. Ceylan çok büyük bir tesadüfle Azra ile tanıştı, bu sayede pek çok sorunu Azra'nın yardımlarıyla çözülebildi. Melisa ile Azra'nın ise çocuğu aynı koleje gidiyordu, burada tanıştılar. Bu tesadüften öte bir şey, benzer konforda hayatları yaşıyor olmanın bir sonucu. Melisa ile Ceylan'ın yerini değiştirmemiz mümkün mü mesela? Melisa trafiğin ortasında eşinden şiddet görse neler yaşanır? Muhtemelen oraya kameralar yığılır, insanlar müdahale eder. Ama Ceylan'ın çocuğunu o okula yazdırabilmesi için kaç ev temizliğine gitmesi gerekir?

Bu da bizi kurmacadan gerçek hayat sorularına gark ediyor bir kez daha: Şiddetle mücadele söz konusu olduğunda şiddet görenler arasındaki ekonomik ve sınıfsal farklılıklar görmezden gelinirse işe yarayacak bir eylem planı oluşturmak mümkün mü? İşte tam da bu yüzden iyi işleyecek eylem planlarına, daha çok sığınma evine, daha çok ekonomik-sosyal desteğe, daha çok fiili korumaya ihtiyaç var. Gerçek hayat Azralarla karşılaşma şansına bırakılmayacak kadar tehlikeli. Dizideki Azra'nın boşluğunu devletin doldurması, devletin Ceylanların yanında durması gerek.

Yazının tamamını ekmekvegul.net'ten okuyabilirsiniz

Haksızlığı görenler, görmeyenler ve ses çıkaranlar...

Filiz GÜR

"Önemli olan çabuk verilen yanıtın çarpıcılığı değil, sorumluluğunu arayan sözün derinlik kazanmasıdır."
Elias Canetti,
"Konuşmalarıyla Konfüçyüs", Sözcüklerin Bilinci

"Buyurun oturun" dedim yanımda dikilen yaklaşık ben yaşlardaki kadına. "İnecek misiniz" dedi. "Yok, daha inmeme var ama ben yeterince oturdum, biraz da siz oturun." Şaşkınlığı bariz, mütereddit bir tavırla yine de oturdu.

Kendimi bildim bileli böylesi durumlarda kaybeden değil kazanan tarafta da olsam içimde büyüyen rahatsızlığı ve haksızlık duygusunu fark eder ve biraz da hayret ederim. Ayakta olanın öfkesini anlamak mümkünken, oturan biri olarak yine de durumun haksızlığına tahammül edemememde bir enteresanlık var mı? Niye "Yemek buldun ye, dayak buldun kaç" öğretisinde kalamayıp dayak arıyorum?

Dokuzuncu sınıflarda antik Yunan reformcularını anlatıyorum. Artık derslerde biraz da aynı şeyleri tekrar etmemek adına değişik kaynaklardan hikâye ararken Solon'la ilgili bir paragrafa gözüm takılıyor. Şöyle demiş bir yerde:

"Haksızlığa uğramayanlar da uğrayanlar kadar öfke duydukları zaman, haksızlık ortadan kalkacaktır."

Haksızlığa uğrayan kadar öfke duyup duyamayacağımızı bilmiyorum ama kayıtsız kalamadığımız bir gerçek. Benim sesim yüksek çıkmaz, bağırمام, kısa vadede bir şey yapmıyormuş gibi bile görünebilirim. Zamanı mayalamaya çalışıyorum kendimce.

Derslerde babalarının, annelerinin ya da izledikleri televizyon programlarında maruz kaldıkları tükürüklü fanatiklerin ağızlarıyla konuşan öğrencilerimle taraf oldukları bir durumdaki tutumları hakkında konuşuyorum. Başka türlü bakmayı hiç bilmeyenlerle nasıl da iyi bilenlerin dolu olduğu bir sınıf dolusu insan. İyi baktığımı sandığım bir konuda beni de tutup sarsalayan sürpriz bakma biçimleri.

Gençler, sabah kahvaltıyı oğlum hazırladı, diyorum. Sınıftaki oğlanların modellemesi için.

Kızlardan biri söz alıp:

Kızın yapınca onu da bu kadar takdir ediyor musunuz, oğlunuzun yapması çok mu değerli?

Deyiveriyor mesela.

Dikkatle bakıyorum yüzüne. Kurduğum cümleden kendine haksız gelen kısmı bulup çıkarmasına, onu tutup kaldırıp herkese ilan etmesine, hatta içinden biraz da bana kızmasına. Cinsiyetçi buldu beni, yüzüme vurmak istiyor. Nefes alıp gülümsüyorum.

Kız ben sana sınımsız sarılırım da virüs izin vermiyor.

Onun da yüzü yumuşayıveriyor. İşte artık ortada gerçek bir haksızlık mı var, yoksa bu karşımızdaki insanı tam anlamıyla tanımadığımız için olan bir yanlış anlama mı artık konuşabiliriz.

Bu anı tarifleyen güzel bir cümlesi var Theodor Adorno'nun:

"Düşünen varlığın bakışında beliren mutluluk, insanlığın mutluluğudur; düşünce, mutsuzluğu tarif ettiğinde dahi sırf onu ifade ediyor olduğu için mutluluktur."

Otobüste biri oturarak biri ayakta giden iki kadın da mutlu. Biri ayakta olduğu fark edildiği için, biri bu dünyada minnacık da olsa bir haksızlığı kendince protesto ettiği için...

Görsel: Freepik

Ne babasının onu öldüresiye dövmesi ne 14 yaşında gelin gittiği Van'da kayınbabasının ona yaptığı baskılar; "Sesin erkeklere gidiyor, günah!" demesi onu yıldırıyor; Dengbej Gazî'nin sesi halen yankılanıyor.

Fotoğraf: MA

Dengbejin mirası: Ez Gazî im

Hazal KARA

Bir kadının kendi yarattığı sanatına olan aşkı, hayatı boyunca sürecektir direnç ve mücadele öyküsüne dönüşebilir. Gazî'nin sanatına olan duygusu ancak aşk olarak tanımlanabilir, dengbêjlikle arasındaki bağı açıklamak için kullanılacak başka kelimeler bu duyguyu anlatmak için eksik kalır. Bunu anlamak için stranlarına, kilamlarına kulak vermek yeterli. Ama direncinin aşkıyla ne kadar sağlam bir bağ içinde olduğunu anlamak içinse sesiyle beraber öz yaşam öyküsüne de kulak vermek gerekiyor.

Geçtiğimiz Kasım ayında Aram Yayınları, Gazî'ni daha yakından tanıyabilmemiz için Ergun Sibel Yücel ve Marlene Schafers tarafından kaleme alınan Ez Gazî im, Jineke Dengbêj (Bir Dengbêj Kadın) kitabını yayımladı. Kürtçe ve Türkçe olarak iki dilde basılan kitap, Gazî'nin çocukluğundan ölümüne uzanan bir akışla on bir bölümle bizi bir kadının sesine sahip çıkıp o sesi dünyaya nasıl duyurduğunun yolculuğuna çıkarıyor. Bu kitap aynı zamanda Gazî'nin isteyip de yaşamına sığdıramadığı "Kadın adına bir kitap çıkarma" isteğini de yerine getiriyor. Gazî "Kadınlar anlatmışlar fakat kadın adına bir kitap yok. Dengbêjlikle ilgili çok kitap var, erkekler hakkında çok söylemişler. Ama kadın adına çıkmamıştır." diyerek kitap çıkarma isteğini dile getirir. Onun ardından Ergun Sibel Yücel ve Marlene Schafers de Gazî'nin mücadelesini görünür kılmak ve vasiyetinin ilk adımını yerine getirmek için kolları sıvarlar.

DAYAĞA, 'GÜNAHA' BİR BAŞKALDIRIŞ

Gazî'nin hem kendi hem de yakınlarının ağzından dinlediğimiz yaşam öyküsü "Dengbêjlik ruhun yoksa dengbêj olmanın zor olduğunu" anlatıyor. Bu coğrafyada bir kadın dengbêj olmanın yaşamın her alanında mücadele etmek demek olduğunu ise Gazî'nin yaşadık-

larından çıkarıyoruz. Tatvan'ın Unsuz Köyü'ndeki bir tandır evinden Van'ın İskele Mahallesi'ndeki eve kadar yankılanan kadın sesi erkek şiddeti karşısında hiçbir zaman boyun eğmiyor. Ne "Söylemeye alışmasın!" diyerek babasının onu öldüresiye dövmesi ne 14 yaşında gelin gittiği Van'da kayınbabasının ona yaptığı baskılar ne de sesini duyan kadınların "Sesin

erkeklere gidiyor, günah!" demesi onu yıldırıyor. Komşu evlere gidip dengbêjlik yapmasın diye annesinin peşinden gönderdiği kız kardeşine "Gelmiyorum, ne zaman istersem o zaman gelirim" demesiyle başlayan sesini var etme çabası, yurtdışına konser vermek için gitmesine kimsenin en-

gel olamamasına kadar sürüyor.

Kendi ağzından dinlediğimiz Gazî'nin hikayesi aynı zamanda bize tek tek Kürt kadınlarının da hikayesini anlatıyor. Çünkü baskılanan sadece Gazî'nin sesi değil "Kilam söylüyorsa aşık olmuştur!" denilerek Gazî'nin etrafındaki bütün kadınların sesi kısılmaya çalışılıyor. Gazî ve arkadaşlarına yalnız dağlarda söylemek serbest! Çünkü "İş yaparken söylenen kilam yasaklı olmuyor." Gazî kendini ve sesini var etmek için yalnızca akrabası olan erkeklerle değil ataerkinin bizzat kendisiyle mücadele etmek zorunda kalıyor.

Sesi bu kadar gür çıkan bir Kürt kadınının, yönetenlerin gözüne batmaması da mümkün değil. Söylediği kilamlar bahane edilip tehdit edilmekle kalmıyor bedeni işkenceler görüyor. Ama o her şeye rağmen gideceği yere gitmekten asla geri durmuyor.

Ez Gazî im Kürt kadınlarına ilk kez dengbêj derneği kuran bir kadının hikayesi... Onun Van'dan Erivan'a, İstanbul'dan Süleymaniye'ye, Paris'ten Stockholm'e uzanan sesi hiç kısılmasın.

Gazî 2018'de Xinis xweş e'yi söylerken beyin kanaması geçirip aramızdan ayrıldı. Sesi hala aramızda yankılanırken başucunda ona Ey Felekê'nin sözleri kaldı. Sesini dört duvar arasına hapsedmeyen bu kadının hikayesine kitaplıklarınızda bir yer açın.

BAKIRKÖY BELEDİYESİ İŞÇİSİ KADINLARIN YENİ YIL DİLEĞİ: Emeğimizin karşılığını aldığımız bir yıl olsun

Enflasyon oranında zam talep ettikleri için direnişe geçen ve 2 buçuk ayı aşkın süredir grevde olan Bakırköy Belediyesi işçileri 2022'yi de grev alanında kurdukları yeryüzü onur sofrasında karşıladı, ekmeği de yemeği de direnişi de paylaştı. Sadece insanca çalışma koşulları ve yaşanabilir bir ücret talebi olan Bakırköy Belediyesinin kadın işçileri de Ekmek ve Gül aracılığıyla yeni yıl dileklerini ilettiler. O dilekleri paylaşıyoruz sizlerle...

Merhaba değerli Ekmek ve Gül okurları; Bakırköy Belediyesinde devam eden grev sürecini yaşayan işçilerden biriyim. Havaların soğuması, salgın hastalıkların yaygınlaşması, çözüme katkı sunmayan belediye yönetiminin tutumu bizleri oldukça zorluyor. Yeni yılı bu koşullarda karşıladık. Yeni yılda in-

sanca yaşayacak ücret ve iş güvencesi talepleriyle çıktığımız grevimizin kazanımla sonuçlanmasını ve artık işimize geri dönmeyi istiyoruz. Dünyayı saran covid-19 salgınının kontrol altına alınmasını, sağlıklı yaşam normallerine dönmeyi istiyoruz. Kaygı duymadığımız kendimizi özgür ve mutlu hissedeceğimiz güzel günlere yaklaştığımız bir yıl olsun.

✓ Yeni yılda daha insancıl anlaşılır ve adaletli bir ortamda emeğimi paylaşmayı umut ediyorum.

✓ Toplumun her alanında barışçıl, adil ve evrensel hukuk kurallarının üstün tutulduğu sağlıklı bir yıl ilk dileğim.

✓ Yeni yılda kadınların korkmadan sokakta dolaşabildikleri, çocukların sevinçle güldüğü, can dostların özgürce dolaşabildiği, emekçinin hakkını

kazanabildiği bir dünya diliyorum.

✓ Yeni yıl yeni umutlar demek... Yeni yıla umutlarımı ve kendimi yenilemiş olarak girmek istiyorum. Yıllar geçtikçe yapamadıklarımın umudumu kesmeyi değil yapmak için enerji bulacağım bir yıl olsun istiyorum.

Grev süreci günlük yaşantımızın koşuşturması içinde kendimizi ve hayatımızı nasıl es geçtiğimizi fark ettirdi.

Yalnızlık duygusundan çıkartıp birlikte olmanın gücünü, dayanışmayı öğretti. Emeğimizin ve kendimizin değerli olduğumuzu yetersizlik duygumuzun nedenlerini fark ettirdi. Emeğiyle, direnciyle var eden siz güzel, değerli kadınların ve bizi buluşturan, sesimiz olan Ekmek ve Gül emekçilerinin yeni yılını kutluyorum iyi ki varsınız. Birlikte olmak bizi güçlendiriyor, birlikte güzel yıllara...

DERNEKTE EKMEK DAĞITIMINDAN İZLENİMLER.

Gücümüzü kendimizden aldığımızı görelim

EKMEK kuyruklarının uzadığı, emekçilerin en temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta zorlandıkları şu günlerde kadınlar yaşadıkları şiddet sorununu ikinci plana itmek zorunda kalıp öncelikle açlık sorununa çare bulmaya çalışıyorlar. Esenyalı Kadın Dayanışma Derneği'ndeki dayanışma ağının bir parçası olan ekmek dağıtımı da kadınların çare arayışının bir durağı oluyor. Daha önce çeşitli önyargılarla derneğe pek uğramayan ama ekmek dağıtımı vesilesiyle gelen çok kadın var. Büyük çoğunluğu daha önce AKP'ye oy vermiş. Sohbetler hep "Ne olacak bu böyle... Bu gidışat iyi değil" cümleleriyle başlıyor.

Esin'in eşi hasta, bu nedenle düzenli bir şekilde çalışmıyor. Esin de bulduğu ev işleriyle, merdiven silme işleriyle evi geçindirmeye çalışıyor. Derneğe geldiğinin hemen önceki gecesi dolar kur düzenlemesi olmuştu. Çok öfkeli. "Artık kimseye benden oy yok. Biz açık derdindeyken bunların derdi başka. Mecliste ha bire birbirlerini yiyorlar. Liseye giden oğlumu okuldan almak zorunda kaldım, hiçbir ihtiyacını karşılayamıyorum. İBB'ye yardım için başvurduğumda sigorta görünüyor diyorlar. 'Ama benim eşim çalışmıyor, sigorta olsa ne diyorum', dinlemiyorlar. İmamoğlu o kadar vaat vermişti hani hiçbiri yok ortada. Ekmek kuyruklarında bekliyoruz ekme kalmıyor, elimiz boş eve dönüyoruz" diyor. Yerel yönetimlerin bu kötü koşullar karşısında halkın temel ihtiyaçları için daha fazla sorumluluk almasının önemli olduğunu ama esas sorunun bu kötü koşulları yaratan iktidar politikaları değil mi diye tartışıyoruz. Bu sefer Esin'in dilinde "dış güçler, ülkenin yükselmesini istemeyen düşmanlar..." var. Lale giriyor lafa bu noktada; "Yalan yok ben oy verdim AK Partiye. Ama bir daha vermem. Sandıkta gidiciler" diyor. Bu sefer tartışmamız sandığın bir çözüm olup olmayacağına dönüyor. Kafalar karışık. Bunlar giderse düzeler diyen de var, hükümet yardımları arttırırsa yeniden oy vereceğini söyleyen de var, sandığın çözüm olmayacağını çünkü esas sorun-

ların çözülmeden kalmasının bir şey değiştirmeyeceğini ifade eden de.

Mahalleye yeni taşınan Hafize, önceleri Esenyurt'ta oturuyormuş. Eşinin işsizliğini ve "kıskançlığını" anlatıyor bizimle. Gündelik işlere gitmek istediğini ama kocasının ancak başka bir kadın arkadaşı yanında olursa izin vereceğini dile getiriyor. Geçimin imkansızlığı, çocuğa borçla alınan botun derdi, ekme bulamamanın ağırlığı yormuş onu. "Sizin üyeniz olan bir arkadaşım etkinliğinizin fotoğrafını paylaşmıştı Whatsapp durumunda, kadın dayanışması yazıyordu orada, onu görünce bir gideyim dedim" diyor. Tüm dertler arasında en çok ihtiyaç duyduğunun bu olduğunu anlıyoruz. Ekmek kuyruğunda tanıştığımız Ayşe ilk defa geliyor derneğe. "Peki ama bu derneği nasıl çekip çeviriyorsunuz? Bir parti desteği, bir güç lazım" diyor şaşırarak, kast ettiği de aslında iktidar desteği. Yerelde ve genelde iktidarda olan yönetimlerin "akar"ı olmadan bir derneğin ayakta kalabileceğine ve hatta insanların ihtiyaçlarının karşılandığı bir merkez olabileceğine inanmazlıkla soruyor bunu. Gücümüzü kendimizden, dayanışmamızdan aldığımızı anlatıyor ona.

Derneğin kapısını her gün daha çok kadın alıyor. Hepsisi de Hafize gibi "dayanışma" kelimesinden etkilenerek geldiğini söylüyor. Arayış büyük. Çünkü çaresizlik büyük. Ancak henüz çarenin kendini değiştirici bir güç olarak görmekte olduğuna ilişkin bilinç çok zayıf. İlk etapta birlikte mücadele etmek masalsı bir söylem olarak görünüyor gözlemlere. Ama işte Ayşe'de olduğu gibi, kendi gücümüzle kendimizi ayakta tuttuğumuzu ve her gün genişleyerek başka kadınların güçlendiği bir meca haline geldiğimizi gören kadınlar için de hızlı değişiyor bu.

Zahide KİPER
Esenyalı/İSTANBUL

Bana kendimi hatırlatan şey

ESENYALI Kadın Dayanışma Derneğini yıllar öncesinden faaliyet yürüttüğünü bilmiyordum. Aslında derneğe gidip sormayı düşündüm, çekindiğim için gitmedim. Bir tanıdığım aracılığıyla derneğin faaliyetini öğrendim ve sosyal medyadan takip ettim. Mahallede düzenleyecekleri eylemin çağrısını paylaştıkları gönderide herkesi dayanışmaya davet etmişlerdi. Eylem mahallede olacaktı, hiç kimseyi tanıımıyordum ama gittim. "Katılabilir miyim?" diye sordum. Onlar da beni tanımadıkları halde çok samimi ve içten bir şekilde aralarına aldılar. Çağrı bittikten sonra derneğe geçtik sanki uzun zamandır tanışıyormuşuz gibi sohbet ettik ve derneğin üyesi oldum. Etkinliklerde bir araya

geldik.

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğiyle tanıştığım günden bu yana hayatımda değişen şeyler oldu. Yaşadığımız her şeyin daha çok farkına varmaya başladım. Mücadelenin içinde olmak, insanlar için bir şeyler yapabilmek bana kendimi hatırlattı, tam da olmak istediğim yerdeydim. Ailemde ve çevremde biraz da olsa farkındalık yaratmayı başarabildim. Bazen bazı şeyleri yaşamadan, görmeden fark edemeyiz, hissedemeyiz. Mücadelenin içinde oldukça kendimi daha iyi hissediyorum. Aramızda kan bağı yok ama bunun bir önemi de yok dernekte hepimiz aile gibiyiz. Adım Nazlı, bu mücadelenin içinde olmaktan gurur duyuyorum.

Nazlı
Esenyalı/İSTANBUL

Her yıl 250 bin kadını ölümden kurtaracak olanak var,

RAHİM

AĞZI KANSERİ

FARKINDALIK AYI

Devletin bir tek adımı yok!

Selin KURŞUN

Izmir Demokrasi Üniversitesi tıp öğrencisi

Sağlıklı bir şekilde yaşamak, bilimin bize sunduğu imkanlardan yararlanabilmek hepimizin hakkı. Ama her ne hakkımız varsa mücadeleyle kazananlar olarak HPV aşısı için de mücadele etmemiz gerekiyor.

Biz üniversite öğrencisi genç kadınlar temel ihtiyaçlarımızı dahi karşılamakta zorlandığımız öte yandan da bazı ihtiyaçlarımızın lüks haline getirildiği bir durumdayız. Yemek yiyemediğimizde, simit yiyebileceğimizle avutuluyoruz, bir simit alamadığımızda da yarım simit satıldığını öğreniyoruz. Ped fiyatlarının 45 lira olmasının altından nasıl kalkacağız bunu hesaplıyoruz ve yaşam alışkanlıklarımızı değiştiriyoruz. Günün sonunda ise hijyenimiz, sağlığımız ve bedenimizin ihtiyaç duyduğu pek çok şey hiç de elimizde olmayan sebeplerle hayal oluyor.

Yetmiyor önleyebileceğimiz hastalıklara tutuluyoruz. Bugün elimizin altında olmasına rağmen ulaşamadığımız pek çok ilaç ve aşılardan başında ise HPV aşısı geliyor.

Ölüm oranlarının çok yüksek olduğu kanser tiplerinden belki de ilki olan rahim ağzı kanserinin nedeni yüzde 99 oranında HPV. Böyle yüksek oranda ölüme sebep olan bir virüse ise dünyada kadınların yüzde 80'i hayatında en az bir kere yakalanıyor. Her yıl 14 milyon kişi enfekte oluyor. Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre her yıl 500 bin kadına rahim ağzı kanseri tanısı konuyor ve her yıl yaklaşık 250 bin kadın rahim ağzı kanserinden ölüyor. Oysa erken teşhis veya aşıyla bu ölümlerin önüne geçilebilir.

KAÇ KADIN 3 BİN LİRALIK AYAKKABI ALABİLİYOR?

Bu konuya dair sağlık sisteminin ve bu sistemin savunucularının nasıl bir tutum sergilediğini ufak bir olaydan bahsederek anlatmak istiyorum.

Kadınlarda en sık görülen ve ölüm oranı en yüksek kanserleri bir panelde işliyorduk. HPV'nin sebep olduğu rahim ağzı kanseri de ilk sırada yer alıyordu haliyle... Aşılama oranının düşük olduğunu söylediklerinde insanların bu aşığı olacak parasının olmadığını çünkü aşının çok pahalı olduğunu söyledim, aynı zamanda halkın bilgilendirilmesinin de eksikliğinden bahsettim. Hocamızın bu aşılardan bahsettiği yaygın ve ücretsiz bir şekilde yapılması gerektiğini savunmasını beklersiniz değil mi? Öyle olmadı ne yazık ki?

"İnsanlar bu paraları ayakkabılarına verebiliyorsa aşı da olabilirler" cevabını al-

dım. Ulaşamadığımız her şeye verilen cevaplar birbirine benzer oluyor nedense, başka alanlarımızdan kısacağız, bir sürü fedakârlık yapacağız. Bir insan, bir kadın, bir vatandaş olarak bir şey istiyorsan o zaman ödün ver! Bizden beklenen bu... Kadınların büyük bir kesiminin bir ayakkabıya 3 bin lira vermediği gerçekliği bir yana, bir halk sağlığı sorununu bireylerin ekonomik gücüne terk eden ve sürekli fedakârlık yapmamızı bekleyen bu anlayışla mücadele etmemiz gerektiği her yerde karşımıza çıkıyor. Kimi zaman bir siyasetçi olarak kimi zaman bir hekim kimi zaman bir akademisyen kimi zaman ise bir sanatçı olarak çıkıyor. Bir bilim insanı, "İnsanlar da aşısını olsun canım" diyerek sorumluktan kaçıyor. Toplum farkındalığını yaratmak açısından çabası dahi yok. "Ayakkabı alacağına aşı ol" diyor ve bitiyor. İnsanlık bilimi sadece kâr amaçlı mı kullanacak? Buna bir cevapları yok mesela... Ya da toplumun farkındalığının gerçekten sağlanıp sağlanmadığının hesabı yapılmıyor.

Oysa aşının en etkili olduğu yaş aralığı 9-14 yaş aralığı. Çoğu ebeveynin kız çocuğunun gelecekte bir cinsel hayatı olabileceğini kabul etmediği bir tabloda, aşı kontrolünü ailelere bırakmak, çocuğun aşı olmamasını kabul etmekle eş değer. Devletin sorumluluğu insanlara bırakıp kaçtığı bu tabloda, ne toplumun konuya dair bilgi ve bilinç seviyesinin ne de maddi imkanlarının ne düzeyde olduğunu önemsenmediği bir gerçek. Kurtarılacak hayatların kaçınılmaz kaybedildiği kimsenin umurunda değil. Her yıl 250 bin kadını ölümden döndürebilecek olanak var, yani aşı var ama kadınlar ölüme terk ediliyor.

Hayatımızın her alanında sağlıksız koşullarda bulunmak durumunda kalıyoruz. Buna cinsel hayatımız da dahil. Kendimizle ilgili sorunlarla kendimiz başa çıkmak zorundaymış gibi bir durum oluşturulduğu için aşılarından da kaptığımız virüslerden de bizler sorumlu tutuluyoruz. Sağlıklı bir şekilde yaşamak ve bugün bilimin bize sunduğu imkanlardan yararlanabilmek hepimizin hakkı. Ama her ne hakkımız varsa mücadeleyle kazananlar olarak HPV aşısı için de daha çok mücadele etmemiz gerektiği aşikâr. Bu kadar sık karşılaşılan ve sebepleri, sonuçları aydınlatılmış bir virüse karşı HPV aşısının herkese ve ücretsiz yapılması talebimizi daha çok sahiplenmemiz gerekiyor.

Görsel ve Fotoğraf: Freepik

